

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

Bakalářská práce

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI PŘAŽSKÉ ITALIANISTIKY OD
POČÁTKU DO DNEŠKA

Vedoucí práce: PhDr. Josef Prokop, Ph.D.

Autor práce: Michaela Kunická

Studijní obor: Italský jazyk

Ročník: 4.

2012

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce na téma Významné osobnosti pražské italianistiky od počátků do dneška je prozkoumat oblast týkající se italského jazyka, literatury a veškerých dalších reálií, které s tímto oborem souvisí ve spojitosti s Prahou. Cílem je vybrat některé významné osoby, které se narodily, publikovaly či působily v Praze a svými pracemi a výzkumem se podílely na rozvoji italianistiky.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. První se věnuje krátce teoretickému ukotvení problematiky a vysvětluje pojmy jako lingvistika či italianistka. Následují kapitoly přímo o osobnostech, které se italianistice v Praze věnovaly - těch je v práci celkem osm. Nejvýznamnější prostor je věnován Josefu Bukáčkovi. Dalšími osobnostmi jsou italští spisovatelé, kteří v Praze ve 20. století působili a publikovali. Poslední kapitola je zaměřená na pedagogy z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Jedná se tedy o osobnosti, které svými publikacemi nebo působením v Praze významně ovlivnily rozšíření italianistiky. Výzkum je koncipován tak, že nejprve stručně popisuje životopis sledovaných osobností a jejich počátky studia jazyků, sleduje důvody, které je vedly k této orientaci, a následně se zaměřuje na publikace, které úzce souvisejí s romanistikou. U každého autora je některá publikace vybraná a podrobněji rozebrána.

Smyslem a cílem této bakalářské práce je vyzdvihnout zajímavé a významné osobnosti, které spojily svůj život s výzkumem italštiny a studiem tohoto jazyka, připomenout jejich život, publikované práce a překlady a přiblížit tak pojem italianistika v Praze.

ANOTTATION

The focus of this thesis are the important figures of Italian Philology in Prague from it's inception to the present. It explores issues related to the Italian language, literature and all topics in connection with the development of Italian philology in Prague. Its aim is to select important figures who were born, published or lived in Prague and whose work significantly contributed to the development of Italian Studies.

The thesis is divided into four chapters as follows: Chapter One, which deals briefly with the origins of Italian language studies within the city of Prague from a historical point of view, Chapter Two which is solely focused on Josef Bukac, Chapter Three that discusses the contribution of eight key personalities and Chapter Four, the final chapter, which assesses the significant contribution of those philologists who specialized in the Italian language and related studies at the Philosophy Faculty of Charles University. Overall the focus is on those personalities who had an significant impact on the Italian Philology in Prague. The research design not only examines notable figures but also explores their motivations, methods, influences as well as their impact and legacy. Publications that are also closely related to Romanic Studies are also included and discussed.

The purpose of this thesis is to highlight major works and important figures of Italian Philology of Prague and their influence on Italian Studies. Furthermore the concept of Italian Studies is explored and explained.

Poděkování:

Ráda bych tímto poděkovala především mému vedoucímu bakalářské práce panu PhDr. Josefu Prokopovi, Ph.D. za jeho podporu během psaní, cenné rady i připomínky a také konzultace, které mi poskytoval. Dále také prof. Sylvě Hamplové, doc. Pavlu Štichauerovi, Mgr. Jiřímu Špačkovi a doc. Jiřímu Pelánovi, kteří mi umožnili se s nimi osobně setkat a přispěli tak k vytvoření mé práce. A v neposlední řadě patří díky mé matce za podporu a pomoc během celého studia.

Obsah

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	8
1. ITALIANISTIKA JAKO OBOR	10
1.1. LINGVISTIKA, ITALIANISTIKA.....	10
2. ITALŠTÍ SPISOVATELÉ V PRAZE	11
2.1. LO GATTO ETTORE	11
2.1.1. ŽIVOT A PRÁCE.....	11
2.1.2. PUBLIKACE	13
2.2. CRONIA ARTURO	14
2.2.1. ŽIVOT A PRÁCE.....	14
2.2.2. PUBLIKACE	15
2.3. BINDO CHIURLO.....	16
2.3.1. ŽIVOT A PRÁCE.....	16
2.3.2. PUBLIKACE	16
2.4. SHRNUÍ KAPITOLY	17
3. ITALIANISTA JOSEF BUKÁČEK.....	18
3.1. ŽIVOTOPIS	18
3.2. VYBRANÁ DÍLA.....	19
3.3. SHRNUÍ KAPITOLY	23
4. ITALIANISTÉ NA UNIVERZITĚ KARLOVĚ.....	24
4.1. SYLVA HAMPLOVÁ	24
4.1.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA.....	25
4.1.2. SHRNUÍ KAPITOLY	28
4.2. JIŘÍ PELÁN.....	28
4.2.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA.....	29
4.2.2. SHRNUÍ KAPITOLY	32
4.3. JIŘÍ ŠPAČEK.....	32
4.3.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA.....	33
4.3.2. SHRNUÍ KAPITOLY	34
4.4. PAVEL ŠTICHAUER.....	35
4.4.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA.....	36
4.4.2. SHRNUÍ KAPITOLY	38

5. ZÁVĚR	39
5.1. CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ:.....	41
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	43
6.1. PUBLIKACE, MONOGRAFIE.....	43
6.2. INTERNETOVÉ ZDROJE	44
7. JMENNÝ REJSTŘÍK.....	44
7.1. SEZNAM ZKRATEK:.....	44
8. PŘÍLOHY	46
8.1. KOMPLETNÍ BIBLIOGRAFIE JOSEFA BUKÁČKA.....	46

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Téma jsem si vybrala z důvodu zájmu o tuto oblast týkající se italianistiky (italská filologie, bádání o italském jazyce a literatuře), jelikož to studuji od svých dvanácti let a ráda bych se dozvěděla více. Vzhledem k tomu, že žiji v Praze, kde jsem se i narodila, je na místě, abych zjistila, jak to v hlavním městě České republiky bylo kdysi s románskými jazyky, konkrétně tedy s italštinou, a jak se postupně vyvíjela dodnes. Touto cestou bych proto chtěla napsat o vybraných lidech, kterých se to úzce týká a to nejen těch, kteří s italianistkou začali, ale napíši i o těch, kteří se jí věnují v současné době.

Bakalářskou práci jsem si rozvrhla do čtyř kapitol, kterým předchází tento úvod. Dále se zmiňuji o postupu práce, jak a kde budu získávat informace a čeho bych chtěla tímto výzkumem dosáhnout.

V práci se nejprve zaměřím obecně, co je vůbec italianistka a na její počátky. Dále bych stručně představila životopis nejvýznamnějšího pražského italianisty profesora Josefa Bukáčka a zaměřím se i na jeho vybranou tvorbu a kompletní seznam pak uveřejním v příloze. V následující kapitole pak popíšu italské osobnosti, které působily v Praze v Italském Kulturním Institutu. Do své práce jsem je zahrnula, protože se svými činnostmi podíleli na rozvoji italianistiky, vyučovali italský jazyk a literaturu na Karlově Univerzitě a patří tak bezpochyby mezi důležité osoby tehdejší doby žijící či působící v Praze. Informace jsem hledala v zahraniční literatuře a také jsem se vydala na Italský kulturní institut, kde jsem se snažila z archivu vyzkoumat, jak probíhala činnost vybraných osob a případně další podrobnější informace.

Hlavní částí mé práce pak je výzkum v terénu, tedy osobní kontakt s vyučujícími italského jazyka a literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a následný popis jejich prací a publikací a také odůvodnění, kdy, kde a proč vlastně tento jazyk začali studovat, co je k tomu vedlo a stručně se zaměřím i na jejich životopis. Vzhledem k tomu, že téma mé práce jsou osobnosti od počátků do dneška, zahrnula jsem tam tedy i žijící osobnosti. Se všemi jsem absolvovala několik schůzek a položila jim předem připravené otázky týkající se práce na akademické půdě a jejich tvorby.

Cílem mého výzkumu je získat co nejvíce informací, které se nelze dozvědět z běžné literatury, tudíž poznatky ze života vybraných osobností, zajímavosti a komentáře k jejich publikacím. Celkově jsem si pak za cíl stanovila dokázat shrnout pražské italianisty do jednoho celku, jakožto skupinu lidí, kteří mají jakýmkoliv způsobem co do činění s italským jazykem, filologií a literaturou, ať již v něm píší, nebo ho vyučují. Pokusím se připomenout jejich tvorbu a zaměřit se na způsob, jakým jsou knihy psané. Využiji znalost italského jazyka a budu hledat i psané texty v italštině, pokud se tedy budou týkat konkrétně pražské italianistiky. Dostupných publikací je hodně, ale ne každá se přímo týká tvorby v Praze nebo souvislosti právě s italštinou. Je to z důvodu, že někteří z vybraných italianistů studovali i další románský nebo jiný jazyk, a tudíž tyto knihy pouze připomenou, ale nebudu se jimi blíže zabírat.

V neposlední řadě bych i chtěla zaujmout výběrem, který je dle mého názoru pestrý a rozmanitý, i když bylo těžké vybrat, kdo má být právě tou osobností spojenou s italianistikou a Prahou. Svoji práci jsem se snažila koncipovat tak, abych zmínila všechny důležité osobnosti, ale vzhledem k tomu, že současných italianistů nebo vyučujících italského jazyka a literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy je více, nechala jsem výběr na docentu Jiřím Pelánovi a společně s ním pak sestavila dle mého názoru zajímavý seznam lidí, kteří do této práce patří, samozřejmě včetně jeho samého.

V závěru této práce shrnu dosažené cíle, zda se mi podařilo splnit to, co jsem si stanovila na začátku. Dále uvedu seznam citované literatury, seznam zkratk uvedených v práci, úplný abecední a tematický rejstřík všech zmiňovaných romanistů rovněž jako ostatních zmíněných osob a také cizojazyčné resumé, které bude v mém případě v italském jazyce.

1. ITALIANISTIKA JAKO OBOR

1.1. LINGVISTIKA, ITALIANISTIKA

Lingvistika, nebo česky spíše jazykověda, je obor zabývající se jazykem a zkoumající jeho přirozený vývoj¹. Samotná věda se dělí na různé podobory, jako je například obecná či aplikovaná lingvistika, anebo jazykověda konkrétních jazyků a jejich skupin, jinak nazývaná filologie. Ty se obvykle označují podle druhu jazyka, který zkoumají – tedy například anglistika, bohemistika, orientalistika nebo právě italianistika.

Kromě tohoto pohledu a výzkumu reálií každá lingvistika zkoumá konkrétní jazyk i v jeho samotné podstatě a rozebírá ho i z pohledu jednotlivých jazykových oblastí, tedy morfologie², fonologie³, syntax⁴ či lexikologie⁵. Lingvistika rovněž jako součást sémiotiky⁶ zkoumá jazyk jako soubor jazykových znaků a jejich vyjádření, systematickosti této vazby či ustálenost daných zvyklostí. Existence a pravidla těchto vztahů umožňují nadále samotnou komunikaci dané jazykové skupiny, tedy předávání a sdílení informací mezi sebou.

Italianistika se věnuje italskému jazyku a stejně jako další filologické vědy zkoumá také další jevy tohoto jazyka – jeho vývoj, literaturu, historii, kulturní rozvoj oblasti či geografii – tedy takzvané reálie. V širším kontextu se italianistika zabývá rovněž historií, kulturou a vývojem samotného italského národa. Oproti jiným jazykovým skupinám zahrnuje oblast působení italského jazyka poměrně malý a jasně vymezený region, ale i v rámci tohoto regionu v období vývoje jazyka docházelo k mnoha odlišnostem a vývojovým dialektickým odchýlkám, které byly způsobeny jak vývojem jazyka v konkrétní malé

¹ Černý Jiří, *Úvod do studia jazyka*, str.4.

² Morfologie neboli tvarosloví zkoumá inventář nejmenších významonosných jazykových výrazů a pravidla, podle nichž z těchto výrazů vznikají samotná slovní spojení. *Slovník cizích slov pro nové století*, str.252.

³ Fonologie zkoumá zvukový systém, pravidla, podle nichž se jazykové segmenty chovají v kontextu jiných jazykových segmentů. *Slovník cizích slov pro nové století*, str.123.

⁴ Syntax neboli větná skladba zkoumá větnou platnost slov a jejich tvarů, je to nauka o vzájemných vztazích skladebných prvků jazyka. *Slovník cizích slov pro nové století*, str.359.

⁵ Lexikologie zkoumá slovní zásobu, lexikální význam a vztahy mezi jednotlivými slovy či jejich vyjádření. Slouží jako základ pro lexikografii, tedy vytváření slovníků. *Slovník cizích slov pro nové století*, str.225.

⁶ Sémiotika – teorie zkoumající vlastnosti znaků. *Slovník cizích slov pro nové století*, str.335.

oblasti, tak posunem skupin hovořících některou formou románského jazyka (s prapůvodem v latině) v rámci regionu do jiných oblastí.

Co se týče italianistiky v Praze, tak jazyk i literaturu dlouhá léta (od poválečné doby až do své smrti) pěstoval na tehdejší katedře romanistiky FF UK prof. PhDr. Josef Bukáček, DrSc. Ve výuce literatury pak pokračoval jeho žák doc. PhDr. Vladimír Hořký, CSc. a po něm přišel doc. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D. Pokud jde o výuku jazyků, tak po prof. Bukáčkově převzala místo prof. Sylva Hamplová.⁷

2. ITALŠTÍ SPISOVATELÉ V PRAZE

Vybrala jsem do své práce italské spisovatele i přesto, že nejsou původem z České republiky a ani nejsou italianisty, jako spíše spisovateli, ale žili dlouhou dobu v Praze, vyučovali italský jazyk a literaturu, rovněž působili v Italském Kulturním Institutu, který se nachází také v Praze, a tudíž jsem je do své práce zahrнула. Pokud nebude uvedeno jinak, vycházím ze *Slovníku italských spisovatelů*.

2.1. LO GATTO ETTORE

Jako prvního jsem zvolila italského spisovatele, který se narodil dvacátého května roku 1890. Nejdříve se stručně zaměřím na jeho životopis, a poté se budu podrobněji věnovat pobytu a působení v Praze a publikacím.

2.1.1. ŽIVOT A PRÁCE

Byl *synem Domenica a Clelie Cesbron z Grennelais*. Svě mládí a pubertu prožil v Porto San Maurizio a v Livornu, kde již poprvé začal z lásky k literatuře tvořit svá díla (*I misteri della Siberia*, Livorno, 1903). Následovala studia na univerzitě, a to konkrétně filozofie a práva. Byl okouzlen německou literaturou, a tak často navštěvoval Monako, Heidelberg, Curych a Bayreuth, díky čemuž přeložil do italštiny mnohá díla například od Wagnera a Nietzscheho a publikoval je v Neapoli v letech 1915-1919. Během první světové války byl

⁷ Bohumil Zavadil, písemná komunikace, 2.5.2012.

zavřen ve vězení v Rakousku v Sigmundsherbergu, kde bylo zavřeno také mnoho ruských úředníků, a díky nim si zamiloval i ruský jazyk. Na základě jeho setkání vznikla o mnoho let později publikace *I miei incontri con la Russia*, publikované v Miláně roku 1976⁸.

Po propuštění z vězení se vrátil zpět do Itálie a ve svých 31 letech založil v Neapoli *Istituto per L'Europa orientale*, kde pořádal kurzy, konference a různá setkání. Následně začal svoji akademickou kariéru přednáškami ruského jazyka a literatury na univerzitě v Římě, kde se stal později i profesorem. Vyučoval slovanskou filologii na univerzitě v Padově a slovanskou literaturu na univerzitě v Neapoli. Vzhledem k tématu mé bakalářské práce je ale nejdůležitější jeho působení v Praze, a to mezi lety 1936 – 1939, kdy vyučoval na Univerzitě Karlově, a poté v rozmezí 1938 – 1941 a 1945 – 1947, kdy byl ředitelem Italského kulturního institutu. Byl jedním z průkopníků a organizátorů italské slavistiky společně s Giovanni Maver (1891-1970). Činnost badatelskou kombinoval s činností popularizační a překladatelskou⁹.

Z hlediska převážně ekonomického, ale i díky jeho nadšení a lásce k jazyku, rozšířil po Itálii znalost ruské literatury, a to společně roku 1919 se Zojou Matveevnou Voronkovou, která byla nejdřív jeho učitelkou a později i manželkou. Dohromady spolupracovali na některých vybraných povídkách od Saltikova (*Lo spleen dei nobili. Racconti*, Napoli) a Čechova (*Zio Vanja*). Navrhl takzvaně zkulturnit tento jazyk díky přednáškám o knihách ruských spisovatelů a začal se zajímat o vztahy mezi Ruskem a západní Evropou. Na podzim roku 1928 se vydal na cesty do Sovětského Svazu, aby mohl prozkoumat kulturu a zjistit tak rozdíly mezi Ruskem a Evropou¹⁰.

Během období, kdy byl Lo Gatto v Praze a stal se ředitelem Italského kulturního institutu, potkal mnoho zajímavých osobností, slavistů, jako byl R. Jakobson, P. Bogatyrev nebo Ljackij. Díky nim prohloubil své znalosti bohemistiky a mohl tak spolupracovat na prvním překladu velkého díla českého romantismu – *Máje* od Karla Hynka Máchy (Florence, 1950). V Praze přímo na institutu se bohužel nedochovaly záznamy z jeho působení na

⁸ Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.442

⁹ Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.442.

¹⁰ *Dizionario biografico degli italiani volume 52* (online), citováno 2012-03-12.

postu ředitele, a tak stojí za zmínku určitě to, že přeložil mimo jiné i Babičku Boženy Němcové. Díky svému zájmu o slovanskou literaturu tak inspiroval i Ripelliniho.

Až do konce svého života, kdy už byl převážně v penzi (do 1965), se i nadále věnoval ruskému jazyku a literatuře na Univerzitě v Římě. Zemřel na témže místě v roce 1983. Z mého hlediska prožil velmi zajímavý život naplněný láskou k jazykům a literatuře a určitě byl přínosem pro budoucí generaci spisovatelů a překladatelů.

2.1.2. PUBLIKACE

Lo Gatto redigoval několik časopisů, kterým se věnoval ještě před tím, než se odstěhoval do Prahy a stal se ředitelem Italského kulturního institutu, dále spoluredigoval časopis „*L'Europa Orientale*“ ve spolupráci s *Instituto per l'Europa orientale* v Římě. Přeložil mnoho děl, ale známým se stal především díky své spisovatelské činnosti. Je důležité zmínit, že psal v průběhu celého svého života, ať byl v Neapoli, Praze nebo Padově, a ne pouze v určitém časově omezeném období.

Psal do časopisů a to konkrétně: *Russia* (1920-1926), *Rivista di letterature slave* (1921-1941), *L'Europa orientale* (1921-1941).

PŘEKLADATELSKÁ ČINNOST:

Vzhledem k tomu, že ho celý život provázela láska k ruskému jazyku, jsou i jeho díla, která přeložil, převážně ve vztahu právě k Rusku. Sice to nesouvisí s italianistkou, ale v tomto případě je nutné to zmínit, jelikož se jedná o jeho hlavní zaměření. Mezi jeho velké překlady patří překlad Puškinova *Oněgina*, Masarykův spis *Rusko a Evropa*, česká náboženská dramata (*Teatro religioso*, G. Contini, 1949), Máchův *Máj*, Babička Boženy Němcové, díla Dostojevského, Turgeněva, Čechova¹¹.

Mezi jeho hlavní díla patří: *Gli artisti italiani in Russia* (Italští umělci v Rusku, 3 svazky, 1927-1943), *T.G.Masaryk e le letterature slave* (T.G. Masaryk a slovanské literatury, 1930), *Un poeta ceco moderno*: O. Březina (Současný český básník O.B., 1930), *Momenti*

¹¹Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.444.

di letteratura ceca moderna, oggi (Z moderní české literatury, 1938), *Letteratura ceca* (Česká literatura, 1960), *Letteratura slovacca* (Slovenská literatura, 1960).

2.2. CRONIA ARTURO

Cronia Arturo byl především literární historik, který se narodil 13. 12. 1896 v Zadaru. Vyrůstal v rodině státního úředníka finanční správy. Vystudoval gymnázium a po maturitě a v roce 1914 se zapsal na Univerzitu v Grazu na kurzy slovanské filologie. Pár let poté se stal profesorem klasického gymnázia v Zadaru a v té době se oženil s Carmen Matzenig, která zůstala po jeho boku až do konce života a byla mu nápomocná při jeho studiích.

2.2.1. ŽIVOT A PRÁCE

Od roku 1923 působil jako smluvní profesor italské literatury, a to na univerzitě v Brně (1929-1933), Bratislavě a hlavně také v Praze (1932-1936), díky čemuž se zařadil mezi pražské italianisty, a proto jsem ho vybrala do své bakalářské práce. Stále rozvíjel zkoumání kulturních vazeb a vlivů slovanského světa. Vycházel z literatury Danteho nebo Boccaccia, kterými se inspiroval, a začal psát články do časopisů a v té době jugoslávských periodik. Od roku 1937 vedl katedru srbochorvatského jazyka a literatury na univerzitě v Padově.¹² Přednášel ale i v Bologni nebo Benátkách. Cronia se nevěnoval jen tomuto jazyku, ale zajímal se také o literaturu bulharskou, slovenskou a slovinskou. Dochovalo se mnoho cenných materiálů o jeho studiích kulturních vztahů mezi Italy a Slovany. Získal od univerzity zlatou medaili za záslužnost, byl členem mnoha akademií a vědeckých společností a také se stal prezidentem Národní aliance v Padově¹³.

V období, kdy byl profesorem na univerzitě v Praze, stále prohluboval své znalosti o vztazích mezi těmito odlišnými národy – Čechy a Italy. Jako jediný ze tří italských osobností, které jsem vybrala do této práce, se Cronia nestal ředitelem Italského institutu v Praze, ale svou tvorbou přispěl do *Rivista italiana di Praga* (leden-červen, 1927), což byl

¹² Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.272.

¹³ *Dizionario biografico degli italiani volume 31* (online), citováno 2012-03-12.

časopis vydávaný právě Italským kulturním institutem, jehož ředitelem byl v té době Bindo Chiurlo a Jan B. Novák. Konkrétně se pak jednalo dva články „*Il Petrarca nella Rosa Centifoglia di F.L. Čelakovský*“ a „*Cola di Rienzo in un romanzo del Chocholoušek*“, kde českého historika, publicistu, humoristu a romanistu popisuje jako sympatickou figuru české literatury.

Arturo Cronia se dožil 71 let, které věnoval cestování, studiu jazyků, kulturních vztahů, literatuře a vzdělávání. Dá se říci, že prožil plnohodnotný život, a jeho publikace jsou jistě přínosem pro evropskou literaturu. Zemřel v Padově na následky dlouhodobé nemoci v květnu roku 1967.

2.2.2. PUBLIKACE

Kromě již zmiňovaného italského časopisu psaného v Praze, do kterého přispěl necelými třiceti stranami, se Cronia zabýval převážně slovanskou literaturou a pohledem Italů na tento svět. V díle *La conoscenza del mondo slavo in Italia* (Znalost slovanského světa v Itálii, 1958) mimo jiné dokazuje, že polsko-italské vztahy byly ve srovnání s ostatními evropskými národy mnohem dřívější a měly větší důležitost, než se v té době myslelo. Je důležité zmínit, že napsal v roce 1925 do *Bollettino dell'Istituto di cultura italiana di Praga* kritický popis M.Z. Poláka. Byl to spis vydaný pouze Institutem a nenalezneme ho nikde jinde, než v Praze právě v archivu Institutu na Malé Straně.

Mezi jeho hlavní díla patří: Petr Bezruč (1932), *Per la storia della slavistica in Italia* (K dějinám slavistiky v Itálii, 1933), Čechy v dějinách italské kultury. Tisíciletá žeň (1936), *Introduzione allo studio della filologia slava* (Úvod do studia slovanské filologie, 1940), *Grammatica ceca* (Česká mluvnice, 1949), *Boccaccio v českém písemnictví* (1949), *La conoscenza del mondo slavo in Italia* (Znalost slovanského světa v Itálii, 1958), *La fortuna del Petrarca nelle lettere e nelle arti ceche dell'Ottocento* (Petrarkův ohlas v české literatuře a umění 19. století, 1961), *La fortuna di Dante nelle letteratura ceca e slovacca* (Dantův ohlas v české a slovenské literatuře, 1964), *La fortuna di Dante nella letteratura serbo-croata* (Dantův ohlas v literatuře srbochorvatské, 1965)¹⁴.

¹⁴ Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.272.

2.3. BINDO CHIURLO

Bindo Chiurlo se narodil 13. 10. 1886 v Cassacco (Udine). Chiurlo byl stejně jako jeho kolegové literárním historikem, avšak kromě toho také básníkem. Vystudoval italskou literaturu na padovské univerzitě. Už od mládí byl horlivým propagátorem furlanské kultury¹⁵ a od toho se odvíjí založení Furlanské filologické společnosti v roce 1919 v Gorizii, takzvaná „G. I. Ascoli“.

2.3.1. ŽIVOT A PRÁCE

Důvod, proč jsem si tohoto autora vybrala do své práce, je především v tom, že od roku 1922 učil italskou literaturu na Univerzitě Karlově, a to až do roku 1930. Stejně jako Ettore Lo Gatto se stal ředitelem pražského Italského kulturního institutu, kde mimo jiné založil v letech 1927 až 1928 s J. B. Novákem *Rivista italiana di Praga*. Tento časopis se věnoval italsko-českým vztahům, jak kulturním, tak jazykovým. Od roku 1931 přednášel italskou literaturu na univerzitě v Turíně. Tam také roku 1943 zemřel.

2.3.2. PUBLIKACE

Chiurlo věnoval rodnému kraji nářeční *Versi Fruliani* (Frulanské verše, 1921) a italské *Strofe* (Sloky, s předmlouvou F.X. Šaldy, 1929). Jeho působení na Italském kulturním institutu bylo velmi intenzivní. Během té doby, jak jsem již zmínila, založil *Rivista italiana di Praga*, kde se věnoval v jedné kapitole výslovnosti, pravopisu a smyslu českých slov z hlediska italských posluchačů. Vysvětloval pojmy Čech, český, čeština, Čechoslovák a jiná a jejich význam, jak jsou vnímána italskými mluvčími. Zamýšlel se nad tím, proč je český jazyk tak složitý na výslovnost a gramatiku. Ve druhé kapitole s názvem „*Nomi di regioni e di città ed altri toponimi italiani del territorio cecoslovaco*“ se věnuje vzniku českých názvů měst a jejich vývoji.

Příklad: Rom – Rome – Řím, Venice – Venice – Venedig – Benátky, Moldava – Vltava, Pilsen (německy) – Pilsna (italští obyvatelé).

¹⁵ Pelán Jiří, *Slovník italských spisovatelů*, str.413.

Brno – středověký latinský název je dovozen z toponyma¹⁶ Bruna (Rakouská kolonie), později v 17. století dostal od Čechů název Brunn, až se z něj později vytvořilo Brno.

V časopise také popisuje problém pochopení Staré město x Nové město (*Cittá vecchia x nuova*) a Malá Strana, kterou nazývají dnešní Italové česky, namísto toho, aby jí přisuzovali italský název „parte piccola“. V minulosti také lidé ze střední Evropy Nové Město pojmenovávali toponymem *Cittanova*¹⁷.

Dalším jeho zajímavým dílem, který jistě stojí za zmínku je *Antologia di scrittori italiani*, což byla kniha napsaná pro cizince, kteří studují italský jazyk. Zmiňuje zde vybraná díla od italských autorů jako je *Ugo Foscolo*, *Luigi Pirandello*, *Giacomo Leopardi*, *Gabrielle D'Annunzio*, *Alessandro Manzoni* atd.

Pro mě nejcennějším dokumentem, který jsem získala na Italském kulturním institutu a který byl publikován pouze tam a nikde jinde jej nelze získat, je *Bollettino dell'Istituto di cultura italiana di Praga*. Vyšlo dvojdílně, a to v roce 1925, kdy první vydání je psané od ledna do dubna a následně od května do září. Jeden z článků se jmenuje *Vittorio Alfieri*, o jeho životě a díle a druhý *Allo Spielberg: il supplizio del libro*.

Hlavními díly jsou: *C. Goldoni e il Friuli nel Settecento* (Goldoni a Furlansko v 18. století, 1910), *P. Zorutti* (1912), *La letteratura ladina del Friuli* (Furlanská ladinská literatura, 1915), *Antologia della letteratura friuliana* (Antologie furlanské literatury, 1926)

2.4. SHRNU TÍ KAPITOLY

Zmiňuji ve své bakalářské práci právě tyto tři spisovatele, protože mají úzkou spojitost s českým i italským jazykem, tedy i italianistkou obecně, a jejich působení v Institutu bylo zásadní pro jejich výběr. Snažila jsem se zaměřit spíše na jejich činnost, kterou autoři vyvíjeli, když byli v Praze, ale mnoho dokumentů a spisů se mi nepodařilo dohledat. Bádala jsem v knihovnách, kde moc záznamů o nich není, tak jsem se obrátila přímo na Italský kulturní institut a tam jsem získala potřebné materiály. Svým výzkumem jsem

¹⁶ Toponymum – jazykově vlastní jméno topografického objektu, zeměpisné jméno. *Slovník cizích slov*, str.380.

¹⁷ *Rivista italiana di Praga*, Italský kulturní institut, str.152.

dosáhla stanoveného cíle zjistit co nejvíce informací o jejich pobytu tady v Praze a stručně popsat jejich život a některá z mého pohledu zajímavá díla a publikace.

3. ITALIANISTA JOSEF BUKÁČEK

V této kapitole bych chtěla nastínit život významného italianisty (především) Josefa Bukáčka, který nepochybně patří do skupiny osobností zkoumaných v této bakalářské práci. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších zakladatelů tohoto oboru v Praze. Stručně se tedy zaměřím na jeho život, kde působil, co vystudoval a kde vyučoval, kam cestoval, jaké zajímavé publikace vydal a jaký celkový přínos jeho práce měla.

3.1. ŽIVOTOPIS

Pro svůj výzkum, který se zabývá životem prof. Josefa Bukáčka, jsem čerpala převážně z následujících pramenů, a to z bakalářské práce na téma Josef Bukáček - život a dílo,¹⁸ z archivní literatury Univerzity Karlovy¹⁹ a z Časopisu pro moderní filologii.

Josef Bukáček se narodil v listopadu roku 1897 v Líšné na Vysočině v rodině drobných zemědělců. Studoval střední školu v Novém Městě na Moravě, kde roku 1914 také odmaturoval. Kromě této maturity složil ještě jednu, a to rok poté na slovanském gymnáziu v Brně.

V letech 1915-1918 byl vojákem na italské frontě, kde se seznámil s italským jazykem i literaturou. Poté nastoupil na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde studoval v období 1918-1921 slavistiku, germanistiku a hlavně také romanistiku, která nás v tomto případě zajímá nejvíce. V roce 1922 obdržel diplom a mohl začít vyučovat na středních školách. O tři roky později složil doktorát z filozofie.

¹⁸ Doudová Vendula, Josef Bukáček-život a dílo, str.9-10.

¹⁹ Bělič, O.: Nécrologie, Josef Bukáček 8.11.1897 – 27.6.1970, *Acta Universitatis Carolinae – Philologica* No.1, *Romanistica Pragensia VII*, pag.201-202.

V letech 1921-1929 a 1940-1945 vyučoval na I. české státní obchodní akademii v Brně češtinu, němčinu a především italštinu. Období, které strávil v Itálii, v něm zanechalo mnoho vzpomínek a významně ho ovlivnilo, a také díky tomu se rozhodl věnovat pouze italskému jazyku. V roce 1926 mu díky tomu udělili státní stipendium pro kurzy cizinců na florentské univerzitě. V Itálii zůstal jedenáct let, a to konkrétně v Terstu a mezitím i v Padově, kde vyučoval český jazyk. V roce 1940 byl protektorátními úřady odvolán z Itálie a vrátil se do Brna. Následně se odebral do Prahy, kde roku 1945 začal působit jako lektor italštiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Věnoval se lingvistice a literatuře.

Svůj život zasvětil i přednáškám, a to konkrétně v Kruhu moderních filologů v Praze, Brně a Bratislavě. Po celou dobu nezaostával a stále publikoval a vyučoval, lze tedy říci, že měl skutečně aktivní život zaměřený na práci, studium jazyků, ale také cestování. Roku 1970 ho postihla srdeční choroba, na jejíž následky 27. června v Praze zemřel.

3.2. VYBRANÁ DÍLA

Jelikož je Bukáčkova badatelská činnost velmi rozsáhlá, zmíním pouze pár jeho hlavních publikací, které úzce souvisejí s italianistikou a kompletní bibliografii uvedu v příloze na konci mé práce. Poprvé začal psát krátce po svých třicátých narozeninách, tedy roku 1929, kdy zahájil v Lidových novinách referentskou činnost, která trvala nepřetržitě až do roku 1945.²⁰ Roku 1930 se zaměřil Bukáček na italsko-české vztahy, které byly ovlivněny jeho návštěvou Itálie. Dílo *Le Relazioni Culturali Ceco-Italiane*. Annali della R. Università di Trieste II, fasc. I-II, s. 16. (srv. L' Ambresiano, Milano 20/3)²¹. Kromě Lidových novin, kde publikoval například *Přípitek živým i mrtvým*, *Novodobé drama italské* (Brno) a *Umberto Fracchia zemřel*, se také angažoval v časopise Lumír, a to konkrétně se studií s názvem *Řím* (str. 491-494). S každým dalším rokem jeho soupis prací narůstal. Roku 1932 napsal *Fogazzaro* do Ottův slovník naučný nové doby II, s. 604, a hned následující rok *Gentile* do stejnojmenného slovníku.

²⁰ Doudová Vendula, *Josef Bukáček-život a dílo*, str.10.

²¹ Doudová Vendula, *Josef Bukáček-život a dílo*, str.22.

Josef Bukáček se hodně věnoval Dantovi a všemu, co s ním souviselo. Proto je možné nalézt mezi jeho pracemi nalézt spoustu publikací týkajících se Dantovské tematiky. *Papiniho kniha o Dantovi* (1933, Lidové Noviny), *Vrátného překlad Dantovy Božské komedie* (1935,1936, Časopis pro moderní filologii), *Život Dantův* (1939,1940, Lidové Noviny), *Dante a Čechy* (1940, Listy filologické), *Dante e la Boemia* (1941, Meridiano di Roma), *Dante a Češi* (1942, Lidové Noviny), *O milostné inspiraci Dantově* (1943), *Nové překlady z Danta a Petrarcky* (1946, Časopis pro moderní filologii), *Dante*. (1949, Conferenza tenuta nell'Istituto di cultura italiana, *Quaderni dell'Istituto*), *Dantův překladatel* (1951, Lidová demokracie), *Dante Alighieri - Božská komedie* (1953, Časopis pro moderní filologii XXXV), *D. Alighieri - La Divina Commedia, a cura di N. Sapegno I.* (1958, Časopis pro moderní filologii), *Dante v jubilejním roce, LD 25/11*. Vrcholem jeho práce o Dantovi byly roky 1965 a 1966. Jednalo se o *Dante v české a slovenské kultuře, Ohlasy Dantova výročí a Vrchlický a Dante* (Nakladatelství československé Akademie věd).

Nebyl to však pouze Dante, o kterého se Bukáček zajímal. Vrátime-li se zpátky do roku 1938, tehdy se zrodilo několik publikací o italských a českých autorech v Československu. Konkrétně se pak jednalo o *Pirandello in Cecoslovacchia*, *Leopardi in Cecoslovacchia*, *Scrittori cecoslovacchi* nebo *Poeti cecoslovacchi*. Všechny tyto články byly publikované v časopise „Meridiano di Roma“.

Následující rok, tedy 1939, se Josef Bukáček zajímal o *Karla Čapka a jeho působení v Itálii, a to v díle Karel Čapek a Italie*, LN 19/1. a *Karel Čapek e l'Italia*, MdiR 8/1. a také o *Mazziniho* nebo *Máchu - Mazziniho slovanské listy*, LN 13/7, *Ritorno di Mácha*, MdiR 11/6, *Mazzini a Slované* (vyšlo až 1940), LN 15/8.

Od roku 1941 se Bukáček stále více věnoval psaní, což dokazuje i stoupající počet jeho publikací. Vyzdvihla bych například několik děl o Michelangelovi - *Básník Michelangelo, Ve sborníku Michelangelo. Titan a člověk. (s.163-174)*, *Michelangelo v české literatuře, Listy filologické LXVIII, 403-413*. Dále také *Tři povídky M. Bontempelliho, Román Milly Dandulové, Úspěšný román Enza Grazziniho*, vše roku 1942 v Lidových novinách. Rok na to věnoval pozornost dalšímu italskému spisovateli a vydal díla *Gabriele D'Annunzio a D'Annunziův deník tragické lásky*, LN 6-7/9.

Rok 1944 byl rokem, kdy Josef Bukáček publikoval nejvíce v Českém časopise filologickém. Připravil například *Učebnici italštiny, O jednotnosti italského pravopisu, Publikace Ústavu pro románskou filologii při římské universitě*. Následující rok vyšlo jedenáct publikací, například *Čeština a románské jazyky* nebo *Italská kniha*, a to do Svobodných novin. Větší pozornost věnoval Risorgimentu (období italského obrození) a publikoval tak stati s názvem *Z italského Risorgimenta: S.Pellico a G.Mazzini* (Lidová demokracie, 14/11) a *Risorgimento a česká literatura* (Lidová demokracie, 16/11).

Roky 1954, 1955, 1957 a 1959 věnoval převážně italskému jazyku jako takovému. V té době psal hlavně do Časopisu pro moderní filologii a ve svých studiích se zabýval nejvíce gramatikou, stylistikou a slovníky. To dokládají publikace s názvem *Dějiny italského jazyka*, Praha, SPN, s.84. (Skriptum). *Z italských lingvistických studií* (s.171-172), *Z italských linguistických studií*, ČMF XXXVI, 171-172. Dále *Nový italsko-český slovník* nebo *Cvičebnice italštiny*, na které spolupracoval společně s Hankou Benešovou a vydal ji ve Státním pedagogickém nakladatelství. Vzhledem k tomu, že nás zajímají především publikace týkající se italské lingvistiky, zmínila bych rovněž *A.Cronia, La conoscenza del mondo slavo in Italia* (s.252-253, Časopis pro moderní filologii), publikované roku 1959.

Josef Bukáček stále více psal a publikoval, a to i po svých šedesátých narozeninách. Roku 1960 psal hlavně do Časopisu pro moderní filologii, a to konkrétně: *K problému italského novorealismu*, 102-106, *Langue et litterature italiennes. V: Les études romanes en Tchécoslovaquie*, Praha, Kruh moderních filologů, 18-20, *Sedmdesátiny Carla Battistiho*, 54 *L. Veneziani Svevo, Vita di mio marito*, 126-128, *Z nové italské lyriky*, 252-253, *L. Russo, I narratori neorealisti*, 255, *O. Lombardi, Narratori neorealisti*, 255.

Z následujících publikací mě zaujal G. Carducci v díle J. Vrchlického, a to díky tomu, že Carducci byl italský básník a nositel Nobelovy ceny za literaturu a Vrchlický český spisovatel, básník, dramatik a překladatel, tudíž dvě velké osobnosti v této kombinaci, díky níž vzniklo velmi zajímavé pojednání v Časopise pro moderní filologii, které publikoval Josef Bukáček roku 1961. V dalším období se zabýval úmrtím nejprve italského básníka a prozaika v díle *Zemřel Gianni Stuparich*, (Časopis pro moderní filologii 44, 127-128). A následně i literárního kritika *Luigi Russo zemřel*, (ČMF 44, 63-64), na což navázal roku 1963 s publikací *L. Russo - Compendio storico della letteratura italiana* (Philologica Pragensia 6, 447-448).

Mezi lety 1964 – 1966 napsal několik zajímavých publikací opět do „Philologica Pragensia“, a to *Michalengelo Buonarotti, Rukopisy velkých trecentistů na území Československé republiky, R. Musolino, Marxismo ed estetica in Italia* nebo *Arturo Cronia sedmdesátiletý*. Publikoval i nadále v tomto období: *Dante v české a slovenské kultuře a Ohlasy Dantova výročí*. Rok 1967 byl zlomový, kdy Josef Bukáček psal různé recenze, referáty o kongresech, nekrology a doslovy²² a mimo jiné také vydal *Stati o Pirandellovi* nebo *Slovník spisovatelů Itálie*. Koncem roku 1969 vyšlo již 4. vydání *Učebnice italštiny* (1959-1.vydání, 1963-2.vydání, 1965-3.vydání), na které spolupracoval s Hankou Benešovou. Poslední období jeho tvorby se datuje rokem 1970 a jedná se o nedokončené *Dějiny italské literatury* a nerealizovaný projekt *Rozbor moderní italštiny*²³.

Velkým přínosem pro výuku italštiny byla Bukáčkova kniha *Poznejte italštinu!*. Tato učebnice je praktický průvodce jazykem, je určená pro pokročilé studenty italštiny, kteří si chtějí své znalosti zdokonalit. V tomto studijním materiálu se Bukáček snaží o prohloubení a korekci dosavadních mluvnic. Zabývá se výrazovými odstíny jazyka, kterým praktické učebnice většinou nevěnují pozornost²⁴.

AVVIAMENTO ALLO STUDIO DELLA LINGUA E DELLA LETTERATURA ITALIANA:

O tomto díle jsem se dosud nezmínila, a to z důvodu, že jsem si je vybrala pro bližší výzkum, a tudíž ho stručně popíšu zvlášť. Je to skriptum pojednávající o úvodu do studia italské literatury. Klade si za úkol informovat stručně o politických dějinách Itálie, o historickém vývoji italštiny, o hlavních zásadách italské metriky a o dějinách italské literatury²⁵.

Skriptum je rozděleno na dvě vydání, přičemž první vyšlo roku 1956 a to druhé, doplněné zvlášť v části bibliografické, později roku 1968. V obou případech je ale každá kapitola opatřena poznámkami, které vysvětlují méně obvyklé výrazy a vazby, obzvlášť zastaralé, básnické a nářečí. Proto jsou stručné ukázky z literárních textů voleny tak, aby byly

²² Doudová Vendula, Josef Bukáček – *život a dílo*, str.39.

²³ Doudová Vendula, Josef Bukáček – *život a dílo*, str.40.

²⁴ Doudová Vendula, Josef Bukáček – *život a dílo*, str.17.

²⁵ *Avviamento allo studio della letteratura italiana*, 1.vydání, str.5.

příznačné po stránce jazykové, ideové i umělecké, a aby charakterizovaly vývoj italského jazyka.²⁶

V prvním vydání, které je méně obsáhlé, nalezneme kapitolu o období vrcholného středověku a také o velkých osobnostech s tímto obdobím spojených – Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio a Franco Sacchetti. Jsou to jistě výrazné postavy tehdejší doby a velmi vážení spisovatelé doby dnešní. Následující kapitola se věnuje humanismu a renesanci, které bezpochyby lze považovat za jedno z nejdůležitějších období v historii Itálie i italské literatury. Nejdříve zde Bukáček popisuje literaturu psanou latinsky i italsky v období 15. století (Lorenzo de Medici, Poliziano, Boiardo, Leonardo Da Vinci, Sannazaro, Savonarola), potom naváže na první polovinu 16. století se spisovateli jako Niccoló Machiavelli, Ludovico Ariosto, Michelangelo Buonarroti a ukončí tuto kapitolu s Giordanem Brunem a Torquatem Tassem. Ve dvou zbylých kapitolách se zabývá 17. a 18. Stoletím, a to konkrétně osobnostmi jako je Giambattista Marino, Tommaso Campanella, Alessandro Tassoni, Galileo Galilei, Giuseppe Parini, Carlo Goldoni, Giambattista Vico nebo Vittorio Alfieri, ale také *La commedia dell'arte*.

O 12 let později vzniklo druhé vydání tohoto skriptu úvodu do studie italské literatury, které je ale již obsáhlejší, doplněné více ukázkami z děl, a také je v něm více bibliografie. Začíná II. obdobím kapitalismu (literatura v napoleonském období), kde nalezneme Ugo Foscola, Carlo Porta, Giordani, Puoti, Giacomo Leopardi, Alessandro Manzoni.

Skriptum je zakončeno finálním pohledem na italskou literaturu a také několika slovy se zde Josef Bukáček zmiňuje o italské muzice a umění. Bylo vydáno 20. ledna roku 1968.

3.3. SHRUTÍ KAPITOLY

Univerzitní profesor Josef Bukáček byl výraznou osobností pražské italianistiky. Napsal nespočet článků, které vydával převážně v českých a italských časopisech a novinách (Časopis pro moderní filologii, Lidové noviny, Meridiano di Roma). Spolupracoval na

²⁶ *Avviamento allo studio della letteratura italiana*, 1. vydání, str. 5.

několika učebnicích a slovnících a přednášel literaturu a lingvistiku. Kromě italského a českého jazyka vystudoval i němčinu, kterou také následně vyučoval. Válečné období strávil na frontě v Itálii, později žil i v Brně. Nejvíce času ale prožil v Praze, kde tudíž vzniklo mnoho jeho článků a publikací. Ve své práci jsem stručně nastínila Bukáčkův život a některé jeho práce, podrobněji jsem se pak věnovala skriptu, které považuji za významné.

4. ITALIANISTÉ NA UNIVERZITĚ KARLOVĚ

Další kapitolu bych chtěla věnovat vyučujícím na Filozofické fakultě na Univerzitě Karlově v Praze, konkrétně na Ústavu románských studií. Patří do mé bakalářské práce, jejímž cílem je se zaměřit na italianisty v Praze od počátků do dneška a tudíž do ní zahrnu i dosud žijící a publikující osobnosti. Budu se jim věnovat chronologicky podle data narození. Stručně popíšu jejich život, jak se ke studiu a výzkumu italštiny dostali, následně jejich začátky na Univerzitě Karlově a čemu se momentálně věnují a na závěr samozřejmě zmíním jejich publikace a o některých se rozepíšu podrobněji. S některými jsem měla tu možnost se setkat, a tudíž ve své práci budu čerpat ze subjektivních poznatků, o těch ostatních budu čerpat z citované literatury.

V současné době je Oddělení italianistiky FF UK zastoupeno těmito italianisty: doc. PhDr. Jiří Pelán, Ph.D. – vedoucí, doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D., PhDr. Alice Flemrová, Ph.D., Mgr. Jiří Špaček, dott. Alberto Borghi - italský lektor, prof. PhDr. Sylva Hamplová, CSc. (externí), ThDr. Pavel Helan, Th.D. (externí). Pro svou práci jsem si vybrala čtyři osobnosti, které považuji za důležité nebo svými publikacemi za zajímavé: Sylva Hamplová, Jiří Pelán, Jiří Špaček a Pavel Štichauer.

4.1. SYLVA HAMPLOVÁ

Narodila se jako Sylva Pavlíková v Praze 14. 5. 1935. Jelikož měla velmi dobrý prospěch, šla studovat gymnázium, k čemuž sama dodala: „Studium jazyků na gymnáziu mě bavilo, dosahovala jsem velmi dobrých výsledků, a proto jsem se přihlásila na další studium na FF

UK²⁷. Zde studovala mezi lety 1953 – 1958 italský a španělský jazyk. Poté roku 1964 absolvovala externí vědeckou přípravu v Ústavu jazyků a literatur ČSAV. Tři roky poté obhájila rigorózní práci a o další dva roky později získala titul CSc. za práci *Construcciones perifrásticas verbales en el español americano*.²⁸

Od roku 1961 pak působila na Ústavu jazyka a literatur jako odborná a vědecká pracovnice a následně v Ústavu románských studií FF UK. Díky své habilitační práci *L'aspetto del processo verbale in italiano* byla jmenovaná roku 1979 docentkou. Od té doby se věnuje problematice současné italské gramatiky, zejména pak italským slovesům, okrajově i historickému jazykovému vývoji. Roku 2005 se stala profesorkou pro italský jazyk na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Je členkou redakční rady *Linguistica Pragensia* (český jazykovědný časopis vydávaný Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky) a celostátního výboru Společnosti přátel Itálie (cílem Společnosti je pěstovat a podporovat česko-italské vztahy ve všech oblastech společenského života). V několika zprávách a recenzích informuje o mezinárodních konferencích a nových romanistických publikacích²⁹. V současné době na Filozofické fakultě na oddělení italianistiky vyučuje stále, ale již jen jako externistka.

4.1.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA

Vzhledem k rozsáhlé publikační činnosti popíšu díla chronologicky a k některým vybraným se pak rozepíšu více. Začátky Sylvy Hamplové směřují do roku 1964, kdy napsala „Několik poznámek o chilské španělštině“ (PP 7, 408-412). Následně o dva roky později společně s J. Dubským vydali *Španělština pro vědecké a odborné pracovníky a Stručná mluvnice italštiny* (Praha).

Mezi lety 1967 – 1969 psala profesorka Hamplová převážně do Časopisu pro moderní filologii, a to *Nad jednou kritikou idealistické školy v románské jazykovědě* a *Perifrastické verbální konstrukce ve španělštině*. Své příspěvky věnované španělské gramatice psala i v originále, což konkrétně dokazují publikace z roku 1968, 1969 a 1970: *Accerca de la manera de acción y el problema de su expresión mediante las perífrasis verbales en*

²⁷ Hamplová Sylva, písemná komunikace, 13.2.2012.

²⁸ Holeš, Černý, *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, str.198.

²⁹ Holeš, Černý, *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, str.198.

español (PP II. 209-231), *Apuntes sobre las formas no personales en la oración española* (IAP 4, 63-73), *Algunas observaciones terca de las perifrasis modales el español* (IAP 3, 107-129).

Od té doby se již Sylva Hamplová věnovala převážně italské gramatice a sepsala spoustu studií v češtině i italštině. Roku 1974 to bylo další vydání *Stručné mluvnice italštiny*, následně pak *Italské texty pro jazykové kurzy*, obojí publikované v Praze. Poté měla několik let pauzu s vydáváním publikací, ale publikovala hned několik článků v originále, a to *Alcune osservazioni sul valore aspettuale del verbo italiano confrontato con quello ceco* (PP 24, 113-121), kde srovnávala aspekty italského a českého slovesa. Dále navázala *L'aspetto del processo verbale in italiano* (Praha, 1982). Vzápětí vyšla v Praze kniha s názvem *K problematice vyjadřování slovesného vidu v italštině ve srovnání s češtinou: Metodologické problémy literárněvědných a lingvistických oborů* (Praha, 1985), kde se autorka opět věnuje tématu sloves a slovesného vidu v konfrontaci italštiny a češtiny. Dále vydává i několik cvičebnic, například *Cvičení z italského pravopisu a morfosyntaxe* (Praha, 1987). Stejně jako Josef Bukáček píše také do Časopisu pro moderní filologii, a to roku 1988 článek s názvem *Ke kategorii cílových sloves v italštině* (ČMF 70, 9-13). Většina z jejich publikací je vydaná v Praze, ale roku 1992 vydává ve Florencii *L'italianistica a Praga: Lingua e cultura italiana in Europa*.

O 5 let později, tedy roku 1997 napsala v Praze společně s Jaroslavou Jindrovou *Česko-portugalský slovník*. Tento slovník byl zpracován s použitím nejnovějších slovníků portugalského slovníku a na základě dlouhodobě shromažďovaných materiálů, zčásti převzatých z pozůstalosti doc. Zdeňka Hampla, CSc., autora Portugalsko-českého slovníku z roku 1975. Následuje další cvičebnice a tentokrát už obsáhlejší *Mluvnice italštiny* (Praha, 2004). Profesorka Hamplová psala i nadále do Časopisu pro moderní filologii roku 2000 „*Aspetto verbale v pojetí moderních italských lingvistů*“ (ČMF 82, 85-91) a roku 2005 *Jazyk a dialekt v Itálii* (ČMF 87, 69-78).

O publikacích Sylvy Hamplové (Pavlíkové) se zmiňují i jiní autoři, a to například v Časopise pro moderní filologii nebo „Linguistica Pragensia“. Roku 1967 napsal V. Konečný: Josef Dubský a Sylva Pavlíková: *Španělština pro vědecké a odborné pracovníky*. Rok poté L. Bartoš publikoval ve „Philologia Pragensia“ pojednání *Sylva Pavlíková – Stručná mluvnice španělštiny* a V. Hlavičková pak 1997 uveřejnila stať *Sylva Hamplová –*

Stručná mluvnice španělštiny. Posledním, kdo o paní profesorce napsal, byla Magdalena Sládková, a to roku 2000 u příležitosti výročí článek s názvem *I 65 anni di Sylva Hamplová*.³⁰

ITALSKÉ LINGVISTICKÉ TEXTY

K bližšímu prozkoumání jsem si vybrala následující skriptum. Bylo publikováno ve dvou vydáních, a to roku 1973 a následně 1984, obojí v Praze. Jedná se o studijní materiály vhodné k četbě a rozboru přednášek z italské lingvistiky. Jejich četbou se mají posluchači seznámit s italskou jazykovědnou terminologií, se způsobem zpracování problematiky a vytvořit si předpoklady k samostatnému studiu italských textů z oblasti jazykovědy.³¹

Ve skriptu se nacházejí texty italských spisovatelů nebo spisovatelů, kteří se italštině věnují a píšou v ní. Je velmi podrobné, obsahuje mnoho textů od vědců, kteří se italskou lingvistikou zabývají. Oproti prvnímu vydání bylo skriptum rozšířeno zejména o některé studie vydané v posledních deseti letech, z technických důvodů, zvláště pro množství různých složitých grafů, bylo však možno věnovat jen omezenou pozornost problémům transformační a generativní gramatiky³².

K PROBLEMATICE VIDOVOSTI V ITALŠTINĚ:

Toto skriptum Sylvy Hamplové bylo publikované roku 1994 v Praze. Problematice kolem vidovosti³³ se věnuje již dříve ve více publikacích, a to ve srovnání s češtinou, anebo samostatně zkoumá vid a povahu děje pouze v italštině. Vidovost existuje zřejmě ve všech jazycích, avšak prostředky k jejímu označování se v jednotlivých skupinách jazyků nebo i jednotlivých jazycích liší. Pokud jsou jimi slovesa, hovoří se o vidovosti slovesné, v případě jiných jazykových prostředků pak hovoříme o vidovosti neslovesné. Ta může být buď lexikální, nebo kontextově-syntaktická (tzn. Vyjadřující vidové významy pomocí různých spojek a bezspojecných spojení vět).³⁴

Profesorka Hamplová vychází ze slavistických prací o povaze děje a slovesném vidu a to pak srovnává s pojetím romanistickým, které je odlišné díky rozdílné gramatické stavbě.

³⁰Holeš, Černý, *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, str.199.

³¹ Hamplová Sylva, *Italské lingvistické texty*, str.3.

³²Hamplová Sylva, *Italské lingvistické texty*, str.3.

³³ Vidovost – obor zabývající se vidy a povahou děje. Slovník cizích slov

³⁴ Hamplová Sylva, *K problematice vidovosti v italštině*, str.3.

V práci pak konfrontuje italskou slovesnou vidovost s českou na základě předložených jazykových textů.

4.1.2. SHRNUÍ KAPITOLY

V této části bakalářské práce se věnuji italianistům, kteří vyučují na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Sylva Hamplová patří do této skupiny díky své dlouholeté praxi, přednáškám a publikační činnosti, kterou věnuje převážně italské gramatice. Současně se věnuje také španělštině a portugalštině a některé ze svých publikací sepsala i v konkrétním jazyce. Psát začala již v roce 1964 a její poslední publikace vyšla roku 2005. Během celého života se věnovala studiu a podrobně zkoumala dané gramatické jevy.

4.2. JIŘÍ PELÁN

Jako další osobnost jsem vybrala italianistu Jiřího Pelána, který také bezpochyby patří do výzkumu této bakalářské práce. Narodil se 19. 7. 1950 na jihu Čech v Českém Krumlově. Díky jeho zájmu o jazyky a literaturu se rozhodl jít studovat Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, a to konkrétně v letech 1968 – 1973 francouzský a italský jazyk a literaturu. Zároveň ale studoval i srovnávací literaturu u Václava Černého (český literární vědec, překladatel, spisovatel a filozof, 1905-1987). Když dokončil studia, začal pracovat v nakladatelství Odeon jako redaktor teoreticko-naukových edic (Eseje, Slovníky spisovatelů, Český překlad, Estetická knihovna) a v letech 1990 – 1991 zde působil jako šéfredaktor.

Od podzimu roku 1991 přednáší italskou literaturu v Ústavu románských studií FF UK. V současné době je vedoucím italianistky FF UK a spolupracuje s centrem komparatistiky. Své zájmy věnuje zejména italské a francouzské literatuře 19. a 20. století, ale v jeho publikacích můžeme nalézt i práce týkající se středověku, dále i příspěvky k teorii a historii překladu a k historii literární vědy.

Jiří Pelán je také členem PEN klubu. Cílem snažení PEN klubu je zejména - podle Mezinárodní Charty - svoboda vyjadřování, svoboda slova a svobodný život člověka. O to se snaží už od samého vzniku ve Velké Británii roku 1921. Roku 1991 se Jiří Pelán stal rytířem francouzského řádu *Ordre des Arts et des Lettres*, 1997 obdržel Cenu Josefa Jungmanna, 1999 italský *Ordine al Merito della Repubblica Italiana* a 2002 Cenu Magnesia Litera za překlad a „pochtu laureátovi“ v rámci Jungmannovy ceny³⁵.

4.2.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA

Vzhledem k množství jeho překladů a publikací bych se rozepsala rozsáhleji pouze o jedné a z ostatních vyberu ty zajímavé, které se blíže vztahují k italianistce a zmíním je chronologicky od roku 1996. Ten začal publikacemi: *Dandysmus jako kulturní fakt* (Jules Barbey d'Aureville: O dandysmu a Georgi Brummelovi. 1. vyd. Praha: Volvox globator; 1996, s. 97-110 13s.), *La fortuna di Francesco Petrarca in Boemia* (Listy filologické Vol. 118., 1996, No.3-4., s. 246-259), *Gérard de Nerval, básník božské synchronie* (Gérard de Nerval: Příběh o královně jitra a Sulajmánovi, knížeti duchů. 1.vyd. Praha: Trigon), *Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad* (Česká literatura Vol. 44., 1996, No.5., s. 459-479).

Následující rok, tedy 1997 Jiří Pelán publikoval: *Contributi udinesi al Novecento letterario italiano* (Litteraria Pragensia Vol. 7) a *Charles Baudelaire a jeho čeští překladatelé* (Charles Baudelaire: Květy zla . Praha: Mladá fronta). V roce 1998 byl autorem doslovu v díle *Alberto Savinio a Nivasio Dolcemare* (Alberto Savinio: Tragédie dětství. Dětství Nivansia Dolcemara. 1. vyd.) a autorem překladu *Dlouhá cesta Itala Calvina* (Italo Calvino: Když jedné zimní noci cestující. 1. vyd.). I v dalších letech se věnoval překladům a publikacím, a to roku 1999 *Samule Beckett* (Básně) a roku 2000 *Od struktury k dialogu* (Tzvetan Todorov: Poetika prózy. 1. vyd.).

Dále to jsou *Básníci soumraku*; 2001. Praha - Litomyšl: Paseka; 155 s. (Gozzano, Guido//Corazzini, Sergio//Govoni, Corrado//Palazzeschi, Aldo//Moretti, Marino). Podílel

³⁵ Mladá fronta (online), citováno 2012-03-29. Dostupné z: <http://kultura.idnes.cz/nositele-statnich-cen>.

se rovněž na díle *Slovník francouzsky píšících spisovatelů*, kde se věnoval jedné kapitole (1. vyd. 2001).

Jiří Pelán napsal rovněž několik statí o významném českém spisovateli Bohumilu Hrabalovi, a to *Básnické začátky Bohumila Hrabala* (Cinque letterature oggi. 2002. Udine) nebo *Bohumil Hrabal e la Mitteleuropa* (Dal centro dell' Europa. Culture a confronto tra Trieste e Carpazi, 2002). V roce 2003 byl převážně autorem kapitol v *Bohumil Hrabal: tentativo di ritratto* (Bohumil Hrabal: „Opere scelte“, 1. vyd.) nebo *Ílias a Odysea Raymonda Queneaua* (Raymond Queneau: Svízel. 1. vyd.). Následující rok napsal *Slovník italských spisovatelů*, ze kterého jsem také čerpala do své bakalářské práce.

Rok 2005 byl rokem, kdy se Jiří Pelán publikační a překladatelské činnosti věnoval nejvíce: *Dvě výzvy italské romanistiky* (Souvislosti. 2005, č. 3, s. 22-30), *Kolár, Petrarca a Dante* (Petrarca nella Mitteleuropa. Petrarca v Strednej Európe. 1. vyd. Nitra: Filozofická fakulta UKF), *Primo Levi nella Repubblica Ceca* (Diffusione e conoscenza di Primo Levi nei paesi europei. 1. vyd.), *Přátelské listy z nepřátelské doby* (Revolver Revue. 2005, roč. 59, č. 5, s. 246-252), *Quijotismus v Hrabalovi* (Don Quijote v proměnách času. Don Quijote a través del tiempo y el espacio. 1. vyd.), *Rodný dům. Ales stenar. Poezie a univerzita* (Revolver revue.č. 61, s. 21-41), *Život, který neví, čím se stane* (Orientace. 2005, roč. 7., s. 6).

Další rok se opět věnoval naplno literární a publikační činnosti a napsal do Světa literatury *Minulost a budoucnost literární historie* (Svět literatury. 2006, roč. 16, č. 34, s. 77-82) nebo opět do Revolver Revue *Karel Zlín* (Revolver Revue. 2006, č. 65, s. 104-107). Dále vydával své překlady i v Italské čítance, a to konkrétně *Mrtví u stolu* (2008). Z jeho nejnovějších překladů bych chtěla jmenovat *Doslov* (Petr Halmay, Země nikoho, 1. vyd. 2008) nebo *La fortuna di Francesco Petrarca in Boemia* (Petrarca europeo, 1. vyd. 2008).

Jiří Pelán se hodně věnoval historii a literatuře a s tím jsou spojena například díla z roku 2007 *Putování za příběhem o svatém grálu a putování za svatým grálem* (1. vyd. 2007, Praha: Triáda; s. 287-488). Na některých překladech spolupracoval i se svými kolegy překladateli nebo kolegy z fakulty (Alice Flemrová, Sylva Hamplová, Špaček Jiří).

KAPITOLY Z FRANCOUZSKÉ A ITALSKÉ LITERATURY:

První vydání této publikace vyšlo roku 2000 v Praze. Jedná se o soupis vybraných italských a francouzských spisovatelů, některých děl, uměleckých směrů a kultury. V první části knihy se Pelán věnuje literatuře francouzské, a to konkrétně dílu *Píseň o Rolandovi*, prokletým básníkům - Pierro Reverdy a Gérard de Nerval. Zkoumá *Queneau versus surrealismus*, poezii a poetiku Yvese Bonnefoye, Něžného barbara Borise Viana, Jeana Geneta nebo básnickou alchymii Gastona Bachelarda.

V druhé části, která nás více zajímá vzhledem k tématu, se věnuje italské literatuře. Začíná německou kulturou v italské literatuře 19. století nazvanou Germánský sever a latinský jih. Následuje Milánská bohéma a Carlo Dossi, život básníka Giuseppe Ungaretti a Marrinettiho *Ohnivý buben* – dílo mělo první divadelní premiéru 1922 v Teatro Verdi v Pise a následně na podzim téhož roku na prknech Stavovského divadla³⁶.

Ve své knize dále zmiňuje Alberta Savinia a Nivasia Dolcemare, druhý život Tomasiho Di Lampedusi, romány Alberta Maoravii, Leonarda Sciasci, Dlouhou cestu Itala Calvina nebo sicilské metafory Giuseppe Bonaviriho. Dočteme se zde i o díle „Od samoty k vřavě světa“ – dílo Sebastiana Vassalliho, a v neposlední řadě pohledy z druhé strany Antonia Tabucchiho.

Poslední část, tedy třetí část této knihy je věnovaná odlišným autorům a překladům.

- K české recepci Francesca Petrarkey
- Neuberský sborník a Hynek z Poděbrad
- Tři autoři z druhé řady (Josef Jahoda, Josef Štefan Kubín, Jan Morávek)
- Charles Baudelaire a jeho čeští překladatelé
- Překlady Jana Kameníka
- Překlad jako transpozice kulturních norem
- Univerzitní čtení Václava Černého o literárním středověku

³⁶Pelán Jiří, *Kapitoly z francouzské a italské literatury*, str.208.

4.2.2. SHRNUÍ KAPITOLY

Jiří Pelán je zcela jistě osobností, která patří do této práce. Na FF UK pracuje již mnoho let a za tu dobu přeložil a publikoval desítky prací. Měla jsem možnost setkat se s ním osobně a velmi si toho vážím. Právě on mi pomohl sestavit seznam významných italianistů, které jsem tak mohla do své práce zahrnout. Přednáší literaturu (například předmět Myšlení o literatuře), které se také nejvíce věnuje. Z jeho publikace jsem čerpala i do této bakalářské práce, a to konkrétně z díla *Slovník italských spisovatelů*, které mi on sám doporučil. Jiří Pelán má za sebou dlouhou literární a překladatelskou praxi a nadále se této práci věnuje. On, profesorka Hamplová a profesor Bukáček patří bezpochyby mezi hlavní pražské italianisty. Svou tvorbou a myšlením o literatuře inspiroval i Pavla Štichauera, který díky tomu změnil názor na mnoho literárních děl, což mi sám potvrdil.

4.3. JIŘÍ ŠPAČEK

Jiří Špaček je další osobností, kterou jsem si pro svůj výzkum vybrala. Narodil se 21. ledna 1950 v Praze. Na gymnáziu (Střední všeobecně vzdělávací škola) studoval humanitní vědy a z jazyků volil francouzštinu, ze které také maturoval. Jazyky obecně ho lákaly a to, že se ke francouzštině přidala také italština, bylo „dílem záměr a dílem náhoda“³⁷, jak řekl sám Špaček. Měl možnost volby, ale italština se mu z kulturního hlediska jevila jako zajímavější, a také vzhledem ke vztahům, které v té době panovaly mezi Československem a Španělskem, volil raději Itálii, kde byla politická situace ve vztahu k naší zemi příznivější.

Roku 1968 tedy složil přijímací zkoušky na FF UK – obor francouzština/italština, který se ten rok právě otevíral. Fascinovala ho italská kultura a s ní spojená literatura, kinematografie, ale především výtvarné umění jako malířství, sochařství a architektura. Sám k této skutečnosti dodal, cituji: „Přečetl jsem si výtečný a nedoceněný román Karla Schulze Kámen a bolest o Michelangelovi, zájem o něho mě pak nikdy neopustil“³⁸.

³⁷ Špaček Jiří, písemná komunikace, 23.3.2012.

³⁸ Špaček Jiří, písemná komunikace, 23.3.2012.

Během studií procestoval soukromě velkou část Francie a díky měsíčnímu stipendiu také Itálii. Právě tím získal přímý kontakt s italskou kulturou, kuchyní, ale i krajinou a dospěl k rozhodnutí, že italština bude hlavním jazykem, na který se míní zaměřit. Italštině také potom věnoval svoji diplomovou práci, konkrétně se zabýval problematikou uměleckého překladu z italštiny (Carlo Emilio Gadda a překlad jeho románu *La cognizione del dolore* do češtiny).

Delší dobu pracoval jako redaktor v nakladatelství Artia, později se stal i vedoucím redakce výtvarných publikací. Roku 1989 pak přešel na dva roky do Odeonu a ve stejném roce začal učit italštinu v soukromé jazykové škole, později na soukromé pěvecké konzervatoři. Mezi lety 1990-1991 pak pracoval ještě v nakladatelství Aventinum jako vedoucí redakce uměleckých publikací. Roku 1994 ho požádal tehdejší vedoucí italianistiky Jiří Pelán o výpomoc v Ústavu románských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy³⁹. Nejdříve zde pracoval jen na částečný úvazek, později po odchodu profesorky Hamplové přešel na plný úvazek. Mezi jeho předměty, které vyučuje, patří fonetika, italské reálie a morfologie.

4.3.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA

Jiří Špaček publikuje převážně překlady, zejména z oblasti výtvarného umění a obecněji z esejistiky. Nyní připravuje důkladnou revizi italsko-českého slovníku J. Rosendorfského (nakladatelství Leda) a má v plánu vydání Fonetiky italštiny, která zde pro studium romanistiky stále chybí, dále uvažuje o skriptech z italských reálií (ke kterým má velký vztah) a se studenty a nedávnými absolventy by rád připravil italsko-český slovník velkého rozsahu. Sám k tomu říká: „V tom vidím stálý dluh naší generace italianistů.“

Co se týče jeho publikační činnosti, vyzdvihla bych nejnovější překlady a práce. Těm se věnuje totiž převážně. Je to: J. Debicki - J.-F. Favre - D. Grünwald - A. F. Pimentel: *Dějiny umění*, Argo 1998, Carlo Ginzburg, *Sýr a červi*, Argo 2000, Cesare Brandi, *Teorie restaurování*, Tichá Byzanc 2000, Mario Perniola, *Estetika 20. století* (část), Karolinum 2000.

³⁹ Špaček Jiří, písemná komunikace, 23.3.2012.

Určitě bych dále zmínila zprávu, kterou napsal o své tehdejší kolegyni profesorce Sylvě Hamplové v roce 2000. Nesla název *Životní jubileum docentky Sylvy Hamplové* a byla publikovaná v Časopise pro moderní filologii, kam také sama Sylva Hamplová nebo Josef Bukáček publikovali několik příspěvků.

Do jeho odborné činnosti bych zahrнула lektorskou a redakční spolupráci s nakladatelstvími Odeon, Karolinum, Argo nebo Národní galerie, kam napsal např. katalog *Arte rinascimentale italiana nelle collezioni ceche* (Praha 1997). Dále sem patří organizace doškolovacích kursů s účastí italských odborníků při Asociaci učitelů italštiny nebo spolupráce s Centrem pro reformu maturitních zkoušek, kde byl nejprve jako vedoucí předmětového týmu pro italský jazyk, nyní jako externí konzultant a posuzovatel připravovaných testů. Provádí také výuku italštiny v letních kursech pořádaných Společností přátel Itálie, kde je i lektorem pravidelných večerních kursů. Je také členem Obce překladatelů a Asociace učitelů italštiny v ČR, roku 1999 se stal jejím předsedou.

4.3.2. SHRNUÍ KAPITOLY

Jiří Špaček je stejně jako ostatní z této kapitoly vyučujícím na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, konkrétně na Ústavu romanistiky. Oproti ostatním kolegům ale přišel na fakultu v pozdějších letech, a tudíž i později začal s publikacemi. K tomu sám uvádí: „Trochu se mi přičilo pustit se do lingvistického bádání ve zralém věku, s tím se má začínat hned po studiích.“ Navzdory tomu má ale velké cíle, o kterých jsem již mluvila, a tím hlavním je vydání italsko-českého slovníku nebo Fonetiky italštiny. Do bakalářské práce jsem jej vybrala vzhledem k jeho dlouhému vztahu k italianistce a italské kultuře a taky faktu, že se narodil v Praze a působí právě na pražské Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

4.4. PAVEL ŠTICHAUER

Dalším v této bakalářské práci je Pavel Štichauer. Patří mezi nejmladší ze skupiny autorů, přesto jsem jej ale vybrala vzhledem k jeho zajímavému zaměření a jazykové oblasti, které se věnuje. Vycházím z informací, které jsem obdržela při osobním rozhovoru na FF⁴⁰. Narodil se roku 1977 v Sokolově. Po vystudování střední školy se rozhodl pokračovat dál univerzitním studiem. Vzhledem k tomu, že jeho otec Jaroslav Štichauer již v té době učil francouzský jazyk, nechal se jím inspirovat a dal se na studium francouzštiny, připojil k ní ale také italštinu a skončil tak v roce 2000 magisterské studium. Ovlivnili ho i další vyučující na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, například Jiří Pelán nebo Sylva Hamplová, a díky tomu se rozhodl pokračovat v doktorském studiu – obor románské jazyky, které úspěšně ukončil v roce 2004 a začal učit na Filozofické fakultě. Od 1. 7. 2011 je docentem pro obor románské jazyky a o tři měsíce později byl jmenován zástupcem ředitele (tím je docent PhDr. Petr Čermák, Ph.D.) Ústavu románských studií UK.

Během vysoké školy absolvoval několik studijních pobytů a jazykových stáží. Roku 1999 byl v rámci programu Erasmus na univerzitě v Udine a následně se zúčastnil vládního stipendijního pobytu v Sieně. Po dokončení studií odjel na několik pobytů díky grantu GAČR (grantová agentura České republiky), a to konkrétně v květnu a září roku 2007 a v říjnu roku 2008 na *Università degli Studi di Bologna - Dipartimento di Lingue e Letterature Straniere*, na které se loni zúčastnil stáže ministerstva zahraničí. Na přelomu listopadu a prosince 2007 navštívil díky stipendiu Paříž. Dále absolvoval několik přednáškových pobytů, a to opět na univerzitě v Udine a v Boloni. Jednalo se přednášky v italském jazyce, konkrétně: *La formazione delle parole: suffissazione deverbale in ceco e in italiano* (2004, Udine), *Uno dei possibili usi del corpus parallelo: le costruzioni causative fare + verbo e le loro possibili traduzioni in ceco* (2005, Udine), *La violabilità delle restrizioni sulle regole di formazione di parole e la Teoria dell'Ottimalità* (2006, Bologna), *Sui composti in ceco e in italiano: la formazione di parole e tipologia linguistica* (2007, Udine).

V současné době vyučuje Pavel Štichauer na FF UK tři dny v týdnu předměty Jazykový seminář gramatický, Italská syntax, Slovtvorba italštiny, Obecná lingvistika, Současný

⁴⁰ Štichauer Pavel, osobní rozhovor, 28.3.2012.

jazyk, Vývoj jazyka, Rozbor starých italských textů a Lingvistika pro romanisty. Dále zastupuje ředitele na Ústavu románských studií a k tomu ve volném čase pracuje na dalším projektu „Slovotvorba v italštině od 16. do 20. století“ schváleném GAČR na roky 2012-2014. Jedná se o pokus o zaplnění mezery mezi hlavními studii věnovanými italské slovo tvorbě.

4.4.1. PUBLIKACE A VYBRANÁ DÍLA

Přestože patří mezi mladší pedagogy, zanechal za sebou celou škálu publikací, studií a prací. Nadále se věnuje výzkumu převážně v oblasti italské slovo tvorbě. Napsal dvě monografie: *La produttività morfologica in diacronia: i suffissi -mento, -zione e -gione in italiano antico dal Duecento al Cinquecento* (Praha, Karolinum 2009). *Derivace a kompozice v diachronní perspektivě: nomina agentis ve vývoji italštiny* (Praha, Karolinum 2008).

Následně vytvořil učební texty pro studenty s názvem „Tvoření slov v současné italštině“ (Praha, 2007). Věnoval se publikaci několika článků například do Časopisu pro moderní filologii nebo *Linguistica Pragensia* a na některých teprve pracuje: Teorie optimality a slovo tvorba. *Slovo a slovesnost*, 70, č. 1, 2009, s. 36-48., K otázce produktivity (nejen) verbonominálních kompozit v italštině. *Časopis pro moderní filologii*, 91/2, 2009, s. 65-77., Štichauer, P. - Čermák, P. Španělská a italská adjektiva se sufixem *-ble/-bile* a jejich české ekvivalenty. In Čermák, F. (ed.) *Korpusová lingvistika Praha 2011. sv. 1 InterCorp*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2011, s. 124-135., Su alcune costruzioni con verbo supporto in italiano. *Linguistica Pragensia*, X/1, 2000, s. 37-50., La formazione di parole in un corpus diacronico: Appunti sulla produttività dei suffissi *-mento* e *-zione* nel Cinquecento (odevdáno k recenzi pro *Romanistica Pragensia* XIX, 2012).⁴¹

Dále se účastnil několika konferencí po celé Evropě, z nichž bych jmenovala konferenci ve Vídni v únoru roku 2008 – *Some remarks on clipping of deverbal nouns in french and in italian* a následně *Morphological typology in a contrastive setting: causative constructions*

⁴¹ ŠTICHAUER Pavel (online), citováno 2012-04-11. Dostupné z: http://www.pavel-stichauer.cz/index_soubory/biblio.htm.

in spanish and italian and their equivalents in czech v Budapešti v květnu 2010. Měl možnost zúčastnit se také mítingu v Praze při konferenci na téma „Španělské a italské faktitativní konstrukce *hacer/fare* - sloveso a jejich české ekvivalenty“ společně s P. Čermákem.

Pavel Štichauer se podílel i na psaní recenzí několika děl. V roce 1999 to byla recenze s názvem *Středověká literatura pohledem romanisty* do *Lidových novin*, dále o rok později zkoumal Umberta Eca a jeho dílo *Mysl a smysl – kritická recepce nebo oslava klasika?* Roku 2003 pak vedl recenzi *(Za)žitá metafora* na dílo *George Lakoff a Mark Johnson, Metafora, kterými žijeme*. Nejnovější je z roku 2006 *Maria Grossmann e Franz Rainer (a cura di): La formazione delle parole in italiano* do časopisu *Linguistica Pragensia*.

Stejně jako jeho kolegové z fakulty se také Štichauer věnuje okrajově překladům. Celkem tak přeložil tři díla, v roce 2007 to bylo Jiří Pistorius: *Doba a slovesnost*. Praha (dvě statě z francouzštiny: *Struktura přirovnání v Paní Bovaryové*, s. 59-72). V roce 2011 Umberto Eco – Kant a ptakopysk (Praha) a letos opět Umberto Eco – Od stromu k labyrintu (kapitoly 13. – 18., Praha).

DERIVACE A KOMPOZICE V DIACHRONNÍ PERSPEKTIVĚ:

Tato práce je přepracovaným textem disertační práce, která byla obhájena na FF UK v Praze roku 2004. Vzhledem k tomu, že převážná část vznikla během pobytu Pavla Štichauera v Sieně a Bologni roku 2002, je hlavním teoretickým rámcem, ve kterém se pohybuje, generativní morfologie v nejširším slova smyslu⁴². Vybrala jsem si blíže rozvinout tuto práci z důvodu, že jsem ji sama obdržela osobně od Pavla Štichauera a přijde mi zajímavé z hlediska italské gramatiky a také, že se jedná o obhájenou disertační práci.

Práce je rozdělena na sedm kapitol, z nichž první patří úvodu, kde se autor zmiňuje o metodologii, a celkovému rozvrhu práce. Ve druhé se dozvíme o derivaci, její definici, dále o bázi, afixech, restrikci, produktivitě, obecných principech slovtvorby, a *nomina agentis* v současné italštině, kde popisuje charakteristiku sufixů činitelských jmen (-

⁴² Štichauer Pavel, *Derivace a kompozice v diachronní perspektivě*, str.5.

iere, aio, aiolo, aro, ista, tore, ante, ente). Třetí kapitola je věnovaná kompozitům současné italštiny. Ve čtvrté popisuje derivaci a otázku diachronní slovtvorby. Práci zakončuje konstrukční morfologií – synchronie versus diachronie, bibliografií a riassuntem (shrnutí).

4.4.2. SHRNUÍ KAPITOLY

Pavel Štichauer je osobností, která zcela jistě patří do této práce. I přesto, že mu je teprve 35 let a je tedy nejmladší z vybraných italianistů, zanechal za sebou několik publikací, prací, článků a recenzí, ale jak sám říká, má toho mnoho před sebou a ve svém výzkumu chce i nadále pokračovat a publikovat nové věci. V současné době pracuje na jednom grantu a výzkum provádí ve svém volnu, když zrovna není ve škole nebo v zahraničí na konferenci. Velmi rád cestuje, a to konkrétně na sever Itálie nebo do Francie, kde může také získat další zkušenosti pro budoucí studium jazyků.

5. ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala osobnostem pražské italianistiky. Tedy lidem, kteří měli nebo mají co dočinění s italianistkou, italskou filologií, literaturou a Prahou zároveň. Buď se zde narodili, studovali, psali nebo vyučovali a někteří vyučují dodnes.

Na prvním místě mého výzkumu byl Josef Bukáček, který do této práce jednoznačně patří. Svými publikacemi a vlastním výzkumem v Praze přispěl ke zkoumané problematice a díky němu se mohla italianistika posunout dopředu.

Dosáhla jsem tak svého cíle prozkoumat oblast pražské italianistiky, vyzdvihnout ty autory, kterých se tato oblast nejvíce týká a věnují se (nebo věnovali) zkoumanému oboru naplno. Nebylo snadné vybrat konkrétní významné osobnosti, ale snažila jsem se, aby byl výběr zajímavý z hlediska publikací souvisejících s italianistkou, a také abych neopomenula a nevynechala skutečně důležité osoby. Výzkum probíhal z velké části na Ústavu románských studií, na Filozofické fakultě UK, v Italském kulturním institutu a samozřejmě prostřednictvím osobních konzultací.

Jak jsem již zmínila v úvodu práce, zahrnula jsem mezi pražské italianisty také italské spisovatele. Jelikož několik let žili a působili právě v Praze na Italském kulturním institutu, přispěli tím k rozšíření italštiny v České republice a obráceně pak pojmu češtiny nebo obecněji slavistiky v Itálii. Měli snahu upevnit jak kulturní, tak jazykové vazby, a tím se dostali do širšího kulturního povědomí. Materiály o nich jsem získala právě na Italském kulturním institutu a z velké části od docenta Pelána a z jeho publikací. Tyto osobnosti, konkrétně tedy Ettore Lo Gatto, Arturo Cronia a Bindo Chiurlo, nejsou přímo pražskými italianisty, ale přesto bylo na místě se o nich v této práci zmínit.

Následně jsem pojednala o prof. Hamplové, která napsala mnoho publikací věnovaných italskému jazyku (nejen) a i nadále působí na akademické půdě (i když pouze externě). Navázala tak na prof. Bukáčka a ve výzkumu italianistiky pokračovala. Z těch zbylých

osobností jsem vybrala právě ty, které vyučují na FF UK dodnes a mohla jsem se s nimi setkat osobně a získat tak informace přímo od nich a tím to aplikovat do své práce, jelikož není vždy snadné sehnat materiály, ve kterých by se psalo vše, co je potřeba znát. Jejich studie mi přišli zajímavé a jejich publikace velmi přínosné pro italianistiku, takže si myslím, že je na místě je jmenovat.

Smyslem a cílem této práce bylo pojednat o vybraných významných osobnostech pražské italianistiky od počátků tohoto oboru u nás do dnešní doby, vyhledat o nich dostupné materiály, setkat se s nimi (pokud to bylo možné) a probádat tuto oblast italské filologie v Praze. Domnívám se, že se mi tento záměr podařilo uskutečnit a cíl práce naplnit a že jsem přinesla ucelený přehled a relevantní informace o pražských italianistech a jejich díle. Tímto skromným způsobem přispívám k dalšímu rozvoji a přehlednosti tohoto oboru pro jeho další studenty a sympatizanty.

5.1. CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ:

Il mio lavoro tratta di personaggi considerevoli per quanto riguarda il rapporto tra la lingua italiana, la sua letteratura e l'indagine della lingua con le pubblicazioni collegate con la città di Praga. Dunque ho dovuto scegliere alcuni personaggi e trattare la loro vita, i lavori, i libri e le pubblicazioni.

La tesi è divisa in quattro capitoli. Prima di tutto c'è introduzione – di che cosa scriverò, i motivi della scelta dei personaggi, lo svolgimento del lavoro e anche i miei obiettivi. Prima parlo in generale dell'origine della lingua italiana, come si è evoluta tale lingua, dove e perché.

Il secondo capitolo è dedicato agli scrittori italiani a Praga. Ettore LoGatto, Arturo Cronia e Bindo Chiurlo hanno vissuto per anni a Praga, dove hanno pubblicato i loro libri o hanno avuto varie funzioni nell'Istituto italiano di cultura a Praga. LoGatto e Chiurlo sono stati a capo dell'Istituto negli anni 1925 – 1945. Particolarmente per questo motivo ho deciso di scrivere su di loro. Tutti hanno insegnato letteratura all'Università Karlova a Praga e hanno collaborato con professori e scrittori cechi. Ognuno di loro ha scritto oppure tradotto numerose pubblicazioni a Praga, per questo motivo li ho inseriti nel mio lavoro.

Josef Bukáček (1897-1970) è un personaggio al quale ho dedicato un capitolo indipendente, perché secondo me, e anche secondo le fonti, è stato proprio uno dei fondatori dell'italianistica a Praga. Prima di tutto descrivo la sua vita, poi alcune pubblicazioni che hanno un rapporto stretto con la lingua italiana (la sua produzione è molto vasta). Infine descrivo le opere selezionate. Bukáček ebbe una vita lunga e interessante, ricca di viaggi, letteratura e lingue.

Un altro capitolo descrive i personaggi che insegnano, o hanno insegnato, alla facoltà di filosofia dell'Università Karlova. Ho scelto quattro nomi che secondo me sono rilevanti per quanto riguarda l'italianistica a Praga. Prima di tutto parlo di Sylva Hamplová (*1935). È una professoressa di lingua italiana e spagnola, che però si occupa più della lingua italiana, per questo ho deciso di sceglierla. Ha pubblicato numerosi libri, soprattutto grammatiche della lingua. Ancora oggi occupa la cattedra di romanistica alla facoltà di filosofia, anche se soltanto da collaboratrice esterna.

Il secondo personaggio in questo capitolo è Jiří Pelán (*1950). Anche lui insegna alla facoltà di filosofia dell'Università Karlova, occupandosi di letteratura italiana e francese, per lo più del 18. e 19. secolo. Ha scritto e tradotto numerosi libri durante la sua carriera. Ha inoltre ricevuto alcuni premi ed è un membro dell'associazione PEN club. È necessario incorporarlo del mio lavoro.

Un'altra persona da me scelta è Jiří Špaček (*1950), che non lavora da molto tempo alla facoltà, dunque non ha pubblicato tanti libri, tuttavia la sua vita è stata molto influenzata dalle lingue, soprattutto quelle italiana e francese, che ha deciso di studiare. Ha lavorato qualche tempo come redattore e caporedattore in alcune case editrici di Praga. Adesso insegna morfologia e fonetica e nei suoi piani per il futuro ci sono la riedizione del dizionario italiano-ceco e un libro sulla fonetica italiana.

L'ultima persona si chiama Pavel Štichauer (*1977). Ha studiato la lingua italiana e francese, però adesso insegna e preferisce la lingua italiana ed è collegato al direttore nel Istituto dei studi romani nella facoltà di filosofia a Praga. Ha partecipato tante conferenze che sono collegati con la lingua italiana e ha viaggiato attraverso Francia e nord d'Italia. Ora sta lavorando al progetto „Slovotvorba in italiano dal 16. al 20. secolo“ approvato dal GAČR (Agenzia sovvenzione della repubblica ceca).

In conclusione possiamo dire che ho conseguito il mio obiettivo. Ho scelto otto persone, delle quali ho descritto la vita e soprattutto le pubblicazioni, che hanno rapporti con l'italianistica. Si può dire che il fondatore dell'italianistica è stato Josef Bukáček, e che soltanto in seguito si sia diffuso questo concetto tra gli altri. La situazione adesso è migliorata, perché alla lingua italiana e alla sua letteratura si interessano molte persone, dunque abbiamo sempre più pubblicazioni, dizionari, nuove ricerche e libri. L'italianistica in genere è inoltre sempre più richiesta tra gli studenti e le persone che decidono di iniziare a studiarla.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

6.1. PUBLIKACE, MONOGRAFIE

1. BĚLIČ O.: Nécrologie, Josef Bukáček 8.11.1897 – 27.6.1970, *Acta Universitatis Carolinae – Philologica No.1, Romanistica Pragensia VII, pag. 201-202*
2. *Bollettino dell'Istituto di cultura italiana di Praga III.* (leden-duben), Praha: Italský Kulturní Institut, 1925
3. *Bollettino dell'Istituto di cultura italiana di Praga III.*(květen-září), Praha: Italský Kulturní Institut, 1925
4. BUKÁČEK J., *Avviamento allo studio della lingua e letteratura italiana*, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1956, 1968
5. ČERNÝ J., *Úvod do studia jazyka*, Praha: Rubico, 2008
6. ČERNÝ J., HOLEŠ J., *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, Praha: Libri, 2008
7. DOUDOVÁ V., *Josef Bukáček-život a dílo: bakalářská práce*, České Budějovice: Jihočeská univerzita, Fakulta filozofická, 2011
8. HAMPLOVÁ S., *Soupis prací univ. prof. dr. Josefa Bukáčka, DrSc. vydaných v letech 1957 – 1966*, Časopis pro moderní filologii, 49/1967, s.42-44
9. HAMPLOVÁ S., *Sedmdesátiny univ. prof. dr. Josefa Bukáčka, DrSc.*, Časopis pro moderní filologii, 49/1967, s.40-42
10. HAMPLOVÁ S., *K problematice vidovosti v italštině*, Praha: Karolinum, 1994
11. HAMPLOVÁ S., *Italské lingvistické texty*, Praha: Karolinum, 1973, 1984
12. HAMPLOVÁ S., *Zemřel Josef Bukáček*, Časopis pro moderní filologii, 52/1970, s.208
13. CHIURLO B., *Antologia di scrittori italiani*, Udine 1925
14. *La rivista italiana di Praga I.* (leden-červen), Praha: Italský kulturní institut, 1927
15. LINHART J. a kol., *Slovník cizích slov pro nové století*, Praha: Dialog, 2002
16. PELÁN J., *Slovník italských spisovatelů*, Praha: Libri, 2004
17. PELÁN J., *Kapitoly z francouzské a italské literatury*, Praha: Torst, 2000
18. ŠTICHAUER P., *Derivace a kompozice v diachronní perspektivě*, Praha: Karolinum, 2008
19. SCHLOSSER, RAINER, *Le lingue romanze*, Bologna: 2005

6.2. INTERNETOVÉ ZDROJE

- ŠTICHAUER Pavel (online), citováno 2012-04-11. Dostupné z: http://www.pavel-stichauer.cz/index_soubory/biblio.htm
- Mladá fronta (online), citováno 2012-03-29. Dostupné z: <http://kultura.idnes.cz/nositele-statnich-cen>
- PELÁN Jiří (online), citováno 2012-04-09. Dostupné z: <http://ff.cuni.cz/FF-7778.html?kdo=p/pelan.htm>
- Dizionario biografico degli italiani (online), citováno 2012-03-12. Dostupné z: <http://www.treccani.it/biografie/>

7. JMENNÝ REJSTŘÍK

- Bukáček Josef (1897 - 1970) – 3, 8, 11-24, 39-40
- Cronia Arturo (1896 – 1967) – 14, 15, 39, 41
- Hamplová Sylva (*1935) – 11, 22-26, 39, 41
- Chiurlo Bindo (1886 – 1943) – 16, 17, 39, 41
- Lo Gatto Ettore (1890 – 1967) – 11-14, 39, 41
- Pelán Jiří (*1950) – 9, 11, 24, 28-32, 42
- Špaček Jiří (*1950) – 32-34, 42
- Štichauer Pavel (*1977) – 24, 34-38, 42

7.1. SEZNAM ZKRATEK:

ČMF – Časopis pro moderní filologii

ČSAV – Československá Akademie věd

FF – Filozofická fakulta

GAČR – Grantová agentura České republiky

IAP – Ibero-americana Pragensia

IKI – Italský Kulturní Institut

LD – Lidová demokracie

LN – Lidové noviny

MdiR – Meridiano di Roma

PEN – Playwrights, Poets, Essayists, Novelists

PP – Philologia pragensia

UK – Univerzita Karlova

8. PŘÍLOHY

8.1. KOMPLETNÍ BIBLIOGRAFIE JOSEFA BUKÁČKA

1928

Matka básníková, *LN* 4/5.

1929

O příčinách nezdaru ve vyučování moderním jazykům, *Střední škola VIII*, 183-187.

T.G.Masaryk, *XXIV.roční zpráva České státní obchodní akademie v Brně (1928-29)*, s.22-29.

Hlavní směry v italské literatuře přítomnosti, *LN* 11/5 a 22/5.

Nové překlady z italštiny, *LN* 22/8 a 14/12.

Nové hry Pirandellovy: „O di uno o di nessuno“ a „Lazzaro“. *LN* 19/12.

1930

Le Relazioni Culturali Ceco-Italiane. *Annali della R. Università di Trieste II, fasc. I-II, s. 16.* (srv. *L'Ambresiano, Milano* 20/3).

Soumrak estetické kritiky v Itálii. *Lumír*, *LXVII*, 146-151.

Řím, *Lumír* *LVI*, 491-494.

Fašismus a italské národní obrození, *LN* 30/1.

Podzemní plameny, *LN* 18/2.

O smyslu italské literatury, *LN* 26/2.

Redipuglia, *LN* 28/3.

Přípitek živým i mrtvým *LN* 12/5.

Novodobé drama italské, *LN, Brno*, 17/5 a 1/8.

XVII. mezinárodní výstava soudobého umění v Benátkách, *LN* 4/6.

Z italského knižního trhu, *LN* 18/6, 26/10, 18/11, 22/11 a 30/11.

Pirandello: Přítelkyně vdaných žen, *LN* 7/9

Umberto Fracchia zemřel, *LN* 9/12.

1931

Alcuni Motivi di Guerra Italiani nella Letteratura Cecoslovacca, *Annali della R. Università di Trieste III, fasc. III-IV, s. 32.*

Miscellanea Triestina, *LN* 12/3.

F.T. Marinetti, *LN* 12/3.

Deset let italské slavistiky, *LN* 11/7.

Karel Hauf: In erbe artium, *LN* 23/10.

Nové překlady z Pirandella, *LN* 18/12.

1932

Leopardiho filosofie života, *LN* 14/3.

Strč prst skrz krk!, *LN, Brno* 11/6.

Český film v cizině, *LN* 29/6.

Mussolini v zrcadle svých próz a rozhovorů, *LN* 6/8.

Italská monografie o Petru Bezručovi, *LN* 13/8.

Dějiny světového liberalismu, *LN* 1/9.

Dva odpůrci B.Croceho, *Lumír LVIII*, 343-345.
Un insigne cultore di letteratura cecoslovacca. *Il Piccolo della Sera*, Trieste, 15/6.
La donna e la terra italiana esaltate da Giulio Zeyer. *Il Piccolo della Sera*, Trieste 15/8 a
La Tribuna, Roma, březen.
Dante in Cecoslovacchia, *Il Piccolo della Sera*, 19/12.
Fogazzaro. *Ottův slovník naučný nové doby II*, s.604.

1933

Francesco Petrarca e la Nazione Bohema, *Annali della R. Università di Trieste V*, fasc. I-II,
s 64.
Gentile. *Ottův slovník naučný nové doby II*, 2, 824.
Karel Hauf, Růst umělcův, *LN 19/1*.
Tři italské hlasy o Československu, *Lumír*, LIX, 331-334.
O překládání děl básnických, *LN 19/5*.
Ludovico Ariosto, *LN 4/6*.
Šílený Roland, *LN 8/6*.
Český výbor ze soudobé italské lyriky, *LN 1/8*.
Knižní novinky italské, *LN 24/8 a 26/8*.
Cultura italiana in Cecoslovacchia, *Il Piccolo di Trieste 15/11*.
Nové překlady z italštiny, *LN 23/11*.
Papiniho kniha o Dantovi, *LN 28/11*.

1934

Vrátného překlad Dantovy Božské komedie, *ČMF XX*, 161-170, 305-315.
Ottův slovník nové doby III, 1 : Itálie, Vědecké a kulturní instituce, Italská filosofie, 42-45;
Italská literatura, 47-55; Italské školství, 55-57.
La Guerra Italiana nella Letteratura Cecoslovacca, *Rassegna dei combattenti 24/5*, s.41-47,
Il Piccolo della Sera, Trieste, 9/6.
Dávny přítel českého národa, *LN 18/1*.
Il Museo di Vrchlický di Praga. *Il Piccolo della Sera*, Trieste, 19/1.
Italský příspěvek k psychologii českého vojáka, *LN 26/1*.
Nové překlady z italštiny, *LN 20/2*.
Padesát let od smrti Francesca de Sanctise, *LN 8/3*.
Cesty italského divadla, *LN 8/6*.
K psychologii italského vojáka, *LN 5/7*. Psicologia del soldato italiano, *Rassegna dei
combattenti*, Bologna, 1938, 2.
Vznik československého státu v italské vědě právní, *LN 5/7*.
Knižní novinky italské, *LN 31/8*.
Teoretický problém svobody ve fašistickém státě, *LN 30/9*.
Máchův Máj v italštině, *LN 31/8*.
Římská Rivista di Letterature slave, *Slavia XII*, 599.
A. Cronie, Peter Bezruč, *Slavia XII*, 641-642.
Je čeština přeloženou němčinou? *Naše řeč XVIII*, 114-115.

1935

Březina a Dante, *Lumír LXI*, 99-102, 152-156, 209-213, *Časopis Matice Moravské 60*, 415.
Vrátného překlad Dantovy Božské komedie, *ČMF XXI*, 56-66, 194-200.
Máchův Máj v italštině, *ČMF XXI*, 352-3.
La Poesia Ceca, *Occidente, sett.-ott.*, 6, s 17-22, česky *Národní listy 8/11*.
Leopardi. *Ottův slovník naučný nové doby III*, 2, 1146.

V republice Masarykově, *LN* 21/1.
150 let od narození Alessandra Manzoniho, *LN* 7/3.
Rino Alessi, *LN* 1/4.
Giani Stuparich, *LN* 1/5.
Giosuè Carducci, *Národní listy* 22/7.
Nový italský romanopisec, *LN* 16/8.
Bohemika v českém tisku, *LN* 1/9.
Nejnovější kniha D'Annunziova, *LN* 22/10.
A. Farinelli, Petrarca und Deutschland der Renaissance, *ČMF XXI*, 222-223.
Rino Alessi, *IL Piccolo della Sera*, duben.

1936

Poesie a literatura v pojetí B.Croceho, *SaS II*, 189-192.
Vrchlického básně „S Dantovým novým životem“ a „Druhý déšť“, *Sborník prací věnovaný památce P.M.Haškovce*, Brno, s.65-74.
Vrátného překlad Dantovy „Božské komedie“ (pokr.), *ČMF XXII*, 62-70, 173-176, 276-282, 349-353.
Ottův slovník naučný nové doby IV, 1: Malaparte, 11; Marinetti, 60.
Domenico Giuliotti, Doba Barabášova, *LN* 27/1.
Naše řeč. *Národní listy* 8/3.
Bonaventura Tecchi, *LN* 31/3.
Sport a naše národní povaha, *LN* 1/10.
Dějiny vlašského divadla, *LN* 8/11.
Luigi Pirandello zemřel, *LN* 11/12.

1937

Luigi Pirandello, *Ottův slovník naučný nové doby IV*, 2, 1076-1078.
Leopardi dnešní Italie, *Český časopis historický*, *XLIII*, 546-556.
Vrátného překlad Dantovy „Božské komedie“ (dokonč.), *ČMF XXIII*, 43-48, 163-169, 260-265.
Dnešní stav bádání o Leopardim, *ČMF XXIV*, 299-309.
Ještě Vrchlický a Leopardi, *Listy filologické* 448-455.
Giacomo Leopardi, (k stému výročí jeho smrti), *Lumír* 63, 515-526.
Ottův slovník naučný nové doby IV, 2: Papini, 873-879; Pasini, 920; Pitigrilli, 1087.
Giov. Castellano, B.Croce, *Lumír* 63, 283-285.
Josef Bukáček odpovídá K.Vrátnému, *ČMF XXIII*, 95-96.
Publikace o vlašské řeči a literatuře, *LN* 26/3.
La morte di F.X.Šalda, *MdiR* 18/4.
„Lumír“ e la poesia italiana, *MdiR* 16/5.
La letteratura italiana in Cecoslovacchia, *MdiR* 19/5.
Giacomo Leopardi, *LN* 13/6.
Existuje krise italské knihy? *LN* 24/8.
Básně Artura Marpicatiho, *LN* 9/9.
Masaryk e l'Italia, *MdiR* 26/9.
Quadro della letteratura ceca, *MdiR* 5/10.
La cultura a Praga, *MdiR* 17/10.
Film cecoslovacchi, *MdiR* 24/10.
Papiniho Dějiny italské literatury, *LN* 15/11.
Papiniho Dějiny italské literatury, *LN* 15/11.
Il barocco nella poesia. Premi letterari, *MdiR* 5/12.

Jaroslav Bidlo. *MdiR* 12/12.
F.Pasini, Dvě přednášky o Pirandellovi, *LN* 10/12.

1938

Jaroslav Bidlo. *L'Europa Orientale XVIII*, 1-2, s.81-82.
Gabriele D'Annunzio zemřel, *LN* 3/3.
V pohledu z Itálie, *Lumír* 65, 52-53.
Deník za živa pohřbeného, *Lumír* 65, 163-164.
Ricerche di sociologia, *MdiR* 2/1.
Marco Polo. Dolori eroici. Tipi li poeti, *MdiR* 16/1.
Pirandello in Cecoslovacchia, *MdiR* 6/2.
Scrittori cecoslovacchi, *MdiR* 27/2.
Leopardi in Cecoslovacchia, *MdiR* 20/3.
Linguaggio di Fischer, *MdiR* 27/3.
Storia cecoslovacca, *MdiR* 10/4.
Panorama della letteratura italiana, *MdiR* 1/5.
Halas poeta, *MdiR* 28/5.
Poeti cecoslovacchi, *MdiR* 19/6.
Arne Novak, *MdiR* 3/7 a 28/8.
Mirek Elpl, *MdiR* 18/9.
Carducci in ceco, *MdiR* 6/11.
Revisioni ceco-slovacche, *MdiR* 25/12.
È morto Čapek (Ciapek), il padre dell'uomo meccanico. *Il Piccolo di Trieste* 27/12.
Doslov k mému posudku Vrátného překladu Božské komedie, *ČMF XXIV*, 104.

1939

Revisioni ceco-slovache, *MdiR XXX* 1/1 a 2/2.
La cultura italiana in Cecoslovacchia nel 1934, *L'Europa Orientale*, I-II, 73-74.
Karel Čapek e l'Italia, *MdiR* 8/1.
Karel Čapek a Itálie, *LN* 19/1.
Italská školská reforma, *Národní listy* 19/3 a 26/3.
Ritorno di Mácha, *MdiR* 11/6.
Italská kultura u nás, *LN* 24/6.
Mazziniho slovanské listy, *LN* 13/7.
Cizinče, doma sed'...!, *LN* 29/7.
Il volto di Praga, *MdiR* 30/7.
Česká kultura v Itálii, *LN* 3/8.
Z italské lingvistiky, *LN* 23/8.
Učitel a žák, *LN* 23/8.
Moravské idyly, *LN* 27/8.
A.Trýb: Vita di Diocleziano, *MdiR* 1/10.
Život Dantův, *LN* 30/10.
La morte di A.Novák, *Il Piccolo della Sera (Trieste)* 7/12.
Russo, *Ottův slovník naučný nové doby* V, 2, 917.

1940

Hlavní problémy bádání o Carduccim, *ČMF XXVI*, 374-378, 460-465, 570-575.
Dnešní stav italské prózy, *Kritický měsíčník III*, 313-318.
Filosofický idealismus lingvistiky Giulia Bertoniho, *SaS VI*, 54-59.
Ritorno alla patria dei poeti cechi, *L'Europa Orientale*, XX, 250-260.

Dante a Čechy, *Listy filologické LXVII*, 457-510.
 Arne Novák a Itálie, *Literární noviny XIII*, 92.
 Česká poesie v italském rouše, *Literární noviny XIII*, 183.
 Terstské básničky, *Literární noviny XIII*, 209-213.
 Italské výbory z provensálské poesie, *ČMF XXVI*, 500-501.
 Z italské lingvistiky, *ČMF XXVI*, 611-612.
 Lingua nostra, *ČMF XXVI*, 612.
 Ricordo di A. Novák, *MdiR* 25/2.
 Nové výbory z italské literatury, *LN* 5/5.
 Italská středoškolská reforma, *LN* 22/5.
 Jazykový purismus v Itálii, *LN* 8/6.
 Skrytý Michelangelo, *LN* 19/7.
 Mazzini a Slované, *LN* 15/8.
 Italské motivy v díle Arne Nováka, *LN* 23/8.
 Fr. Kožík, Největší z Pierotů, M. Rutte, Mohyly s vavřínem, *L'Europa Orientale*, XX, 389-394.
 Život Dantův, *LN* 6/11.
 Nicola d'Alfonso šedesátníkem, *LN* 27/11.

1941

Básník Michelangelo, *Ve sborníku Michelangelo. Titan a člověk. Praha, ELK*, s.163-174.
 Italská próza, *Řád VII*, 439-443.
 Michelangelo v české literatuře, *Listy filologické LXVIII*, 403-413.
 Italský román, *Řád VII*, 331-332.
 Italský román mateřství, *Řád VII*, 554-555.
 Nové výbory z italské literatury, *LN* 25/1.
 Prosatori italiani in ceco *MdiR* 16/3.
 Lermontov, *MdiR* 23/3.
 Scuola linguistica di Praga, *MdiR* 2/6.
 Touha po Africe, *LN* 22/7.
 Italský regionalistický román, *LN* 6/8.
 Italský životopisný román, *LN* 10/8.
 Jazykový purismus v Itálii, *LN* 21/8.
 L'Estetica ceca, *MdiR* 7/9.
 Dante e la Boemia, *MdiR* 7/9.
 Nová učebnice italštiny, *LN* 12/9.
 Nové dějiny italské literatury, *LN* 17/9.
 Česká kultura v Itálii, *LN* 19/9.
 Román milostné touhy, *LN* 23/11.
 Nové výbory z italské literatury, *ČMF XXVII*, 90-91.
 Nové dějiny italské literatury, *ČMF XXVII*, 91-92.
 Nový výbor z italské prózy: Jaroslav Rosendorfský, Moderní italská próza, *ČMF XXVII*, 311-312.

1942

Goldonihovo : „Lháč“, *ČMF XXVIII*, 61-69.
 Nové praktické mluvnice jazyka italského, *ČMF XXVIII*, 204-208.
 Doslov k románu: Francesco Perri: Neznámý učedník, *Praha, ELK*, s.269-272.
 Nová učebnice italštiny, *ČMF XXVIII*, 93-95.
 Otakar Růžička, Italsky od A do Z, *ČMF XXVIII*, 235-236.

Nový nárys italských nářečí. Giulio Bertoni: Profilo linguistico d'Italia, *ČMF XXVIII*, 246.
 Florovy Dějiny italské literatury, *ČMF XXVIII*, 248.
 Bruno Migliori, Saggi sull'lingua del Novecento, *ČMF XXVIII*, 331-332.
 Jazykový purismus v Itálii, *ČMF XXVIII*, 345.
 Nový slovník italského jazyka, *ČMF XXVIII*, 345.
 O označování přízvuku v italštině, *ČMF XXVIII*, 345-346.
 Nové výběry z italské literatury, *ČMF XXVIII*, 346-347.
 Italská literatura XX.století v zrcadle italské kritiky, *ČMF XXVIII*, 347-348.
 Román o Carduccim, *Řád VIII*, 101-102.
 Kvítka svatého Františka, *Řád VIII*, 548-549.
 Italský román chlapectví, *LN 4/2*.
 Nový slovník italského jazyka, *LN 7/2*.
 Con gli occhi dell'amore. *MdiR 22/2*.
 Silný vypravěč, *LN 1/3*.
 Metodo dello structuralismo ceco, *MdiR 22/3*.
 Zpověď novinářova, *LN 29/3*.
 Život advokáta, *LN 24/4*.
 Román o italském vojevůdci, *LN 31/5*.
 Bacchelliho historický román, *LN 10/6*.
 Sorelle in bellezza, *MdiR 14/6*.
 Román o údělu genia, *LN 23/6*.
 Italská próza dneška, *LN 2/7*.
 Románová meditace o životě, *LN 19/7*.
 Druhý díl Bacchelliho historické trilogie, *LN 2/8*.
 Klasické dílo vlašského realismu, *LN 9/8*.
 Z mudrosloví sicilského lidu, *LN 11/8*.
 Příspěvek k dějinám benátského osmnáctého století, *LN 25/8*.
 Humanismus a renesance, *LN 27/8*.
 Italští spisovatelé dneška, *LN 28/8*.
 Tři povídky M. Bontempelliho, *LN 5/9*.
 Román Milly Dandulové, *LN 16/9*.
 Úspěšný román Enza Grazziniho, *LN 19/9*. 31
 Italský lyrik Luigi Fiorentino, *LN 24/9*.
 Giovanni Verga, *LN 30/10*.
 Dante a Češi, *LN 25/12*

1943

Il riso e la maschera teatrale a Praga, *MdiR 24/1*.
 Italská literatura 20.století, *LN 27/1*.
 Inspektor Josef Herzog zemřel, *LN 27/1*.
 Čistá poesie v italské literatuře, *LN 4/2*.
 Gabriele D'Annunzio, *LN 12/3*.
 Intorno all'ispirazione amorosa di Dante, *MdiR 11/4*.
 Román zkázonosného ženství, *LN 21/5*.
 O překladu děl básnických, *LN 24-25/5*.
 Mistrovské dílo vlašského realismu, *LN 5/6*.
 Román staré Sardinie, *LN 21-22/6*.
 Úvahy o životě a umění, *LN 28-29/6*.
 Věčnost, *LN 28-29/6*.
 Román životní šedi, *LN 29/6*.

Nová učebnice italštiny, *LN 14/7*.
Závěrečný díl Bacchelliho historické trilogie, *LN 17/7*.
D'Annunziův deník tragické lásky, *LN 6-7/9*.
Giulio Bertoni mrtev, *ČČF I, 135-136*.
Existovala básnická škola sicilská?, *ČČF I, 136*.
Dějiny italského „cinquecenta“, *ČČF I, 208*.
Příručka správné italštiny, *SaS VIII, 219-221*.
Dějiny estetiky, *SaS IX, 53-54*.
O jediné vládě, *Řád IX, 8187*.
O milostné inspiraci Dantově, *Řád IX, 96-98*.
Dva italské výbory z české poesie, *Řád IX, 189-194*.

1944

Guseppe Toffanin, Il secolo senza roma, *ČČF II, 37-38*.
O jednotnosti italského pravopisu, *ČČF II, 46-47*.
Guido Mazzoni zemřel, *ČČF II, 47*.
Filozofie jazyka v Itálii, *ČČF II, 47-48*.
Studie o Vergovi, *ČČF II, 48*.
Giovanni Papini, L'imitazione del Padre, *ČČF II, 115-116*.
Angelo Monteverdi, Testi volgari italiani del primi tempi, *ČČF II, 131*.
Vittorio Cian, Umanesimo e Rinascimento, *ČČF II, 188-190*.
Torquato Tasso, *LN 10/3*.
Tassův „Osvobozený Jerusalem“, *LN 11/3*.
Římský kaleidoskop, *LN 22/5*.
Ottův slovník naučný, *Řád X, 392*.

1945

Modernost Goldoniho: „La Donna di Garbo“, *ČČF III, 201-206*.
Agenti segreti veneziani nel' 700, *ČČF III, 29-32*.
Antonio di Pietri, Saggio su Luigi Pirandello, *ČČF III, 32-33*.
K výslovnosti italských souhlásek, *ČČF III, 47*.
Erich Stock, Novocento, Die italienische Literatur der Gegenwart, *ČČF III, 162-163*.

1946

Nové překlady z Danta a Petrarcey, *ČMF XXIX, 75-77*.
Čistá poesie v italské literatuře, *ČMF XXIX, 87-88, 264*.

1947

Poznejte italštinu, *Praha, Orbis, s.260*.
Italská kniha, *Svobodné noviny, 18/1*.
Čeština a románské jazyky, *Svobodné noviny, 25/3*.
Mazzini a Slované, *ČMF XXX, 285-287. 33*

1948

- Pietro Pancrazi, Scrittori d'oggi, *ČMF XXXI*, 134-135.
Nové praktické mluvnice jazyka italského, *ČMF XXXI*, 247-248.
L.Salvatorelli, Pensiero e azione del Risorgimento, *ČMF XXXI*, 303-305.
Vincenzo Pernicone, Fra rime e novelle del Sacchetti, *ČMF XXXI*, 327.
A.Momigliano, Introduzione ai poeti, *ČMF XXXI*, 327-328.
Machiavelli v anglickém pojetí, *Lidová demokracie*, 22/9.
Nová kniha o Machiavellim, *Lidová demokracie*, 13/10.
Boccaccio v českém písemnictví, *Lidové noviny*, 14/10.
Duch Risorgimenta v italské literatuře, *Lidová demokracie*, 6/11.
Z italského Risorgimenta: S.Pellico a G.Mazzini, *Lidová demokracie*, 14/11.
Risorgimento a česká literatura, *Lidová demokracie*, 16/11.

1949

- Dante. (Conferenza tenuta nell'Istituto di cultura italiana), *Quaderni dell'Istituto*, V, Praha, s 38.
V. Černý, Staročeská milostná lyrika, *ČMF XXXII*, 12-14.
M.Fubini, La lingua del Vico, *ČMF XXXII*, 45.
Ivanoe Bonomi, Mazzini, triumviro della rep.rom., *ČMF XXXII*, 45.
R.Ciampini, Vita di N.Tommaseo, *ČMF XXXII*, 46.
Nello Rosell, Saggi sul Risorgimento e altri scritti, *ČMF XXXII*, 104.
B.Migliorini, Storia della lingua italiana, *ČMF XXXII*, 150.
Giuseppe Arda, Giuseppe Mazzini, apostolo d'italianità, *ČMF XXXII*, 150-151.
M.Saponaro, U.Foscolo, *ČMF XXXII*, 151.
G.Rodolfo Ceriello, Saggi di varia letteratura, *ČMF XXXII*, 152.
F.M.Travisani, La Cristina, *ČMF XXXII*, 192.
Vánoční publikace O.F.Bablery, *Lidová demokracie*, 1/1.
Italská válečná reportáž, *Lidová demokracie* 1/5.
Přítel našeho národa, *Lidová demokracie* 19/6.
Dějiny literárních dějin, *Slovesná věda II*, 201-202. 34

1950

- Quaderni dell'Istituto di cultura italiana di Praga, *Philologica V*, 5-7.
Michele de Filippis, The literary riddle in Italy to the end of the sixteenth century, *ČMF XXXIII*, 48.
G.Titta Rosa, Secondo Ottocento, *ČMF XXXIII*, 69-70.
Charles Speroni, Proverbs and proverbial phrases in Basile's „Pentameron“, *ČMF XXXIII*, 94.
Charles Merbury, Proverbi vulgari, *ČMF XXXIII*, 94-95.
A.M.Ripellino, Storia della poesia ceca contemporanea, *ČMF XXXIII*, 169.
B.Migliorini, La questione della lingua, *ČMF XXXIII*, 172-174.
Publikace Ústavu italské kultury v Praze, *Slavia XIX*, 562-564.
A.Gramsci, Il Risorgimento, *Slovesná věda III*, 205-207.
A.Gramsci, Gli intellettuali e l'organizzazione della cultura, *Slovesná věda III*, 231-232.
A.M.Ripellino: Due studi di letteraturaceca, *Slovesná věda III*, 232.
Úspěšná cesta k realismu také v nové italské próze, *Lidová demokracie*, 12/10.

1951

- A.M.Ripellino: Il teatro di marionette nel romanticismo ceco, *Slovesná věda IV*, 32.
Nový italský překlad Máchova „Máje“, *Slovesná věda IV*, 32-33.
A.Gramsci, Il materialismo storico e la filosofia di B.Croce, *Slovesná věda IV*, 81-82.
Alfredo Panzini, Dizionario moderno, *ČMF XXXIV*, 191-192.
Dantův překladatel, *Lidová demokracie*, 26/1.

1952

- A.Gramsci, note sul Machiavelli sulla politica e sullo stato moderno; Letteratura e vita nazionale, *Slovesná věda V*, 80-83.
N.Tučková zemřela, *Literární noviny*, 15/11.

1953

- Sebrané spisy A.Gramsciho, *Československý časopis historický I*, 106-112.
Palmiro Togliatti, Per la salvezza del nostro paese, *ČMF XXXV*, 55-57.
F.M.Bartoš, Dantova Monarchie, Cola di Rienzo, Petrarca a počátky reformace a humanismu u nás, *ČMF XXXV*, 118-119.
Dante Alighieri, Božská komedie, *ČMF XXXV*, 119-121.
B.Migliorini, Conversazioni sulla lingua, *ČMF XXXV*, 186.
Battisti-Alessio, Dizionario etimologico italiano, *ČMF XXXV*, 186-187.
Nové publikace o Gramscim, *ČMF XXXV*, 239-241.

1954

- Dějiny italského jazyka, *Praha, SPN*, s.84. (*Skriptum*).
K dějinám italského dělnického hnutí, *Československý časopis historický II*, 357-365.
Giuseppe Marotta a Domenico Rea, *ČMF XXXVI*, 166-168.
Migliorini –Duro, Prontuario etimologico della lingua italiana, *ČMF XXXVI*, 59.
Z italských linguistických studií, *ČMF XXXVI*, 171-172.
Z italských stylistických studií, *ČMF XXXVI*, 234-235.

1955

- Italská literatura od verismu k novorealismu orientace socialistické, *Praha, SPN*, s.76 (*Skriptum*).

Garibaldiho Tisíc, *ČMF XXXVII*, 36-40.

(Doslov ke knize): G.Verga, Dům u mišpule, *Praha, SNKLHU*, s.315-319, (2.vyd.1956).

Z dějin italského komunismu, *ČMF XXXVII*, 58.

Z italské linguistiky, *ČMF XXXVII*, 314-315.

Italská renesanční lyrika, *Philologica VII*, 58-61.

1956

Realistické tendence v italské literatuře do konce 14.století, *ČMF XXXVIII*, 20-25, 124-140, 189-192.

Nový pokus o marxistické hodnocení italské literatury, *ČMF XXXVIII*, 46-47.

1957

Carlo Goldoni, Osobnost a doba, *Praha, NČSAV*, 408 s.

Avviamento allo studio della lingua e della letteratura itlaliana I., *Praha, SPN*, 199s. (*Skriptum*).

Třetí díl italského etymologického slovníku, *ČMF XXXIX*, 54-55.

Nový italsko- český slovník, *ČMF XXXIX*, 247-248.

Italský novorealismus, *ČMF XXXIX*, 248.

Na okraj českého překladu „Dialogů“ Giordana Bruna, *ČMF XXXIX*, 311-313.

1958

Avviamento allo studio della lingua e della letteratura itlaliana II., *Praha, SPN*, 239s. (*Skriptum*).

B. Migliorini, La lingua italiana d'oggi, *ČMF 40*, 54-57.

D.Alighieri, La Divina Commedia, a cura di N.Sapegno I., *ČMF 40*, 57-58.

L.Caretti, Avviamento allo studio della letteratura itlaliana, *ČMF 40*, 127.

C.Goldoni, Paměti, *ČMF 40*, 127.

L.Fiorentino – O. Locatelli, Tesoretto, *ČMF 40*, 127-128.

D.Alighieri, La Divina Commedia, a cura di N.Sapegno II., III, *ČMF 40*, 246-247.

Harlekýn, sluha dvou pánů, *LN 5/7*.

1959

Cvičebnice italštiny (s H. Benešovou), *Praha, SPN*, 496s.

Giovanni Boccaccio a jeho Dekameron. V : G.Boccaccio, Dekameron, *Praha, SNKLU*, 785-793.

Italská literatura. V: Evropské literatury (ed.Zd. Vančura), *Praha, Orbis*, 209-224.

L.Russo, Storia della letteratura italiana, *ČMF 41*, 35-38.

G.Devoto, Profilo di storia linguistica italiana, *ČMF 41*, 58-62.

L.Lombardo Radice, L'uomo del Rinascimento, *ČMF 41*, 189-190.

Nové výbory z italské prózy, *ČMF 41*, 190-191.

E.Mazzali, Cultura e poesia nell'opera di T.Tasso, *ČMF 41*, 249-250.

B.Migliorini, Panorama dell'italiano settecentesco, *ČMF 41*, 251.

G.Devoto, Scritti minori, *ČMF 41*, 251-252.

A.Cronia, La conoscenza del mondo slavo in Italia, *ČMF 41*, 252-253.

B.Meriggi, Storia delle letterature ceca e slovacca, *ČMF 41*, 253-254.

1960

K problému italského novorealismu, *ČMF 42*, 102-106.

Langue et litterature italiennes. V: Les études romanes en Tchecoslovaquie, *Praha, Kruh moderních filologů*, 18-20.

Sedmdesátiny Carla Battistiho, *ČMF* 42, 54.
L. Veneziani Svevo, Vita di mio marito, *PP* 3, 126-128.
Z nové italské lyriky, *ČMF* 42, 252-253.
L. Russo, I narratori neorealisti, *ČMF* 42, 255.
O. Lombardi, Narratori neorealisti, *ČMF* 42, 255.

1961

Un precursore del neorealismo italiano: Italo Svevo, *RP II*, 57-67.
K teorii italského novorealismu. V: Příspěvky k teorii socialistického realismu, *Acta Univers. Carolinae, Philologica Suppl.*, 126-128.
B. Migliorini, Storia della lingua italiana, *ČMF* 43, 47-50.
L. Russo, Il Tramonto del letterato, *ČMF* 43, 125-127.
S. Quasimodo, Tivot není sen, *ČMF* 43, 127-128.
G. Carducci v díle J. Vrchlického, *ČMF* 43, 179.
Soudobá italská poezie, *ČMF* 43, 187-189.
L. Fiorentino, Narratori del Novecento, *ČMF* 43, 189.
Una nuova traduzione del „Milione“ di Marco Polo, *PP* 4, 253-254.
Co číst ze světových literatur, *Praha*, 113-115.
Italský přítel, *LN* 16/12.

1962

Luigi Russo zemřel, *ČMF* 44, 63-64.
Nová monografie o italském 18. století, *ČMF* 44, 108-112.
U. Bosco, Francesco Petrarca, *ČMF* 44, 122-123.
Zemřel Gianni Stuparich, *ČMF* 44, 127-128.
Un'antologia ceca delle poesie di Giuseppe Ungaretti, *PP* 5, 183.
C. Salinari, Miti e coscienza del decadentismo italiano, *ČMF* 44, 191-192.

1963

Cvičebnice italštiny (s H. Benešovou), *Praha*, SPN, 2. vyd., 564+28s.
Sulla via del neorealismo: Carlo Bernari, *RP III*, 65-70.
Due manuali di storia della letteratura italiana, *PP* 6, 217-219.
Storia della civiltà veneziana del Settecento, *PP* 6, 219.
G. Petronio, Antologia della critica letteraria I, *PP* 6, 219-221.
A. Leone de Castris, Storia di Pirandello, *PP* 6, 327-328.
E. Garin, La cultura italiana fra '800 e '900, *PP* 6, 328.
A. Momigliano, Saggi Goldoniani, *PP* 6, 433-434.
G. Pullini, Cinquant'anni di teatro in Italia, *PP* 6, 434.
L. Russo, Compendio storico della letteratura italiana, *PP* 6, 447-448.
Galvano della Volpe, Critica del gusto, *PP* 6, 448.

1964

A. Cronia, La fortuna del Petrarca nelle lettere e nelle arti ceche dell'Ottocento, *PP* 7, 109.
Michelangelo Buonarroti, *PP* 7, 312-313.
S. Guarnieri, Cinquant'anni di narrativa in Italia, *PP* 7, 324.
Rukopisy velkých trecentistů na území Československé republiky, *PP* 7, 328.
V. Branca – P.G. Ricci, Un autografo del Decameron, *PP* 7, 328.
Dante v jubilejním roce, *LD* 25/11.

1965

Vrchlický a Dante, *Praha, NČSAV, 98s.*
Vrchlický e Dante, *Beiträge zur romanischen Philologie 4, 34-52.*
Učebnice italštiny (s H. Benešovou), *Praha, SPN, 3. upravené vydání, 546s.*
Čechi, Slovaki i Dante, Dante e Slavjane, *Moskva, Izd. Nauka, 185-234.*
R. Musolino, Marxismo ed estetica in Italia, *PP 8, 104-105.*
Dante v české a slovenské kultuře, *LD 7/3.*
Ohlasy Dantova výročí, *LD 25/11.*

1966

L'evoluzione di Carlo Levi: Dal decadentismo alla letteratura impegnata, *Romanistica Pragensia IV, 35-43.*
K problému italského romantismu, *PP 9, 193-197.*
Vrchlický a Dante, *Atti del Congresso internazionale di studi danteschi II, Firenze, 409-411.*
Berlínská dantovská konference, *PP 9, 205-207.*
Arturo Cronia sedmdesátiletý, *PP 9, 314-315.*
Horst Heintze, Dante Alighieri, Bürger und Dichter, *PP 9, 334-335.*
Prof. A. Cronia sedmdesátníkem, *Lidová demokracie 12/11.*

1967

Různé recenze, referáty o kongresech, nekrology, doslovy.

1968

Různé recenze, referáty o kongresech, nekrology, doslovy.
Vrchlického překlady z Danta, *Rozpravy ČSAV.*
Stati o Pirandellovi, *PP 10.*
F. de Robert, *RP 6.*
Slovník spisovatelů Itálie
Dějiny italského jazyka, *Praha, SPN, 2. vyd. (Skriptum).*
Avviamento allo studio della lingua e della letteratura italiana I.- II., *Praha, SPN, 2.vyd.*

1969

Učebnice italštiny (spolu s H. Benešovou), 4. vyd, Praha, SPN.